

Státní závěrečná zkouška

**Občanské právo procesní
(doplněk k postupce)**

2012 - 2013

19. Koncentrace civilního sporného řízení

Koncentrace řízení obecně

- prvky koncentrace řízení zavedené novelou OSŘ v roce 2000 → **cílem zrychlení a zefektivnění sporného řízení** (zásada dispoziční a projednací) X u nesporného řízení nemají místo
- souvisí s přípravou řízení; **donucují účastníky, aby svá skutková tvrzení a své důkazní návrhy činili včas** a neprotahovali řízení → **sankce** za nesplnění: k pozdějším tvrzením a návrhům **nebude soud přihlížet**
- **koncentrace:**
 - a) **zákonná**
 - (i) **§ 205a ve spojení s § 219** → rozhodující skutečnosti a důkazy musí být zásadně uvedeny **v řízení před soudem prvního stupně** (ve druhém stupni k nim soud nepřihlídně pokud nejde o výjimku dle v § 205a) – významná změna oproti stavu do konce roku 2000, kdy to bylo v odvolacím řízení možné bez omezení; dle **§ 119a předseda senátu musí poučit účastníky** před skončením jednání, při němž má být rozhodnuto, že všechny rozhodné skutečnosti musí uvést a všechny důkazy navrhnout dříve, než ve věci vyhlásí rozhodnutí
 - (ii) **§ 118b:** ve věcech, v nichž byla nařízena příprava jednání podle § 114c, mohou účastníci uvést rozhodné skutečnosti o věci samé a označit důkazy k jejich přiřazení **nejpozději do skončení přípravného jednání (příp. ve lhůtě**, kterou jim poskytne soud – **max. 30 dnů** – viz níže); pokud nebyla provedena příprava jednání podle § 114c, mohou účastníci uvést rozhodné skutečnosti o věci samé a označit důkazy k jejich prokázání jen do skončení prvního jednání, popřípadě do uplynutí lhůty, která byla účastníkům poskytnuta k doplnění tvrzení o podstatných skutečnostech X **výjimky:**
 - pozdějším návrhem se zpochybňuje věrohodnost provedených důkazních prostředků,
 - skutečnosti nastaly až po prvním jednání,
 - skutečnosti nemohl účastník bez své viny uvést
 - povinnost soudu je včas upozorňovat, že je třeba doplnit tvrzení § 118a – podobnou výzvu má předseda senátu učinit tehdy, když se ukazuje, že věc je možné po právní stránce posoudit jinak, než účastník zamýšlel, a k tomu je třeba doplnění skutkových tvrzení, která účastník neučinil, protože věc hodnotil jinak (§ 118a odst. 2)
 - (iii) **§ 114c:** novelou č. 7/2009 Sb. bylo zavedeno **přípravné jednání** s novým druhem koncentrace řízení – účastníci jsou povinni uvést rozhodné skutečnosti do skončení přípravného jednání, z důležitých důvodů může soud účastníkům poskytnout lhůtu max. 30 dnů na doplnění rozhodných skutečností (na návrh účastníka) – viz § 118b OSŘ
 - b) **soudcovská - § 118c – zrušena novelou OSŘ č. 7/2009 Sb.!!!** (soud mohl na návrh účastníka rozhodnout, že ve věci lze uvést rozhodné skutečnosti a navrhnout důkazy nejpozději ve lhůtě, kterou určí – min. 15 dnů; bylo možné návrh podat, jen když docházelo ze strany účastníka k průtahům – k později uvedeným skutečnostem se nepřihlíželo)

35. Výkon rozhodnutí srážkami ze mzdy a jiných příjmů, příkázáním pohledávky a příkaz k výplatě u peněžního ústavu

Výkon rozhodnutí na peněžitá plnění

• výkon rozhodnutí ukládajícího peněžitě plnění:

- způsob výkonu je určen až během vykonávacího řízení
 - záleží na vůli oprávněného, má se zaměřit na majetek povinného a navrhnout výkon, který povede k uspokojení pohledávky
 - srážky ze mzdy, příkázání pohledávky, prodej movitých věcí a nemovitostí, prodej podniku, zřízení soudcovského zástavního práva, prodej zástavy (podle § 258 odst. 3 lze postihnout i zást. právem zatížené věci podnikatele, i když je nezbytně nutně potřebuje k výkonu své podnikatelské činnosti, které by jinak výkonu rozhodnutí nepodléhaly)
- #### • výkon rozhodnutí ukládajícího nepeněžitě plnění:
- způsob výkonu je určen během nalézacího řízení, určí se podle obsahu rozhodnutí
 - povinnost vyklidit byt či jinou místnost, pozemek, budovu, vydat věc, umožnit rozdělení společné věci, provést práce a výkony

Srážky ze mzdy a jiných příjmů

Existuje zde určitá naděje na příjem pravidelně se opakujících pen. částek plynoucích ve prospěch povinné FO ze závislé prac. činnosti či veřejnopr. zdrojů (nemocenská, důchod). Jde o vymáhání dávek splatných v budoucnu (§ 154 odst. 2). Postihuje se jen **část** příjmu který je **neproplacen** (právo na mzdu či jiné příjmy), protože FO musí zajistit výživu sobě a osobám na ní výživou závislých (nepostihuje se mzda proplacená → prodej movitosti – zabavena soud. vykonavatelem). Pokud je více plátců, pak dochází k **poměrnému srážení**.

Výkon rozhodnutí se vztahuje na **čistou** mzdu, příjmy ze soc. zabezpečení, nemoc. pojištění, st. politiky zaměstnanosti a stipendia atd. Ovšem nevztahuje se na náhrady nákladů spojených s prac. výkonem (pr. cesty), přídatky na děti, příjmy z DPP (tyto mohou být postiženy příkázáním pohledávky). Mzdou se podle ZP rozumí tarifní mzda (zákl. mzda, mzdový tarif), mzdové příplatky, ostatní mzdové složky, náhrada mzdy namísto mzdy při překážkách v práci či odměna za vedlejší činnost.

Srážky ze mzdy:

Provádí se jen do výše pohledávky s příslušenstvím (§ 276), plátce nesmí srážet více, i kdyby s tím povinný souhlasil či by byla uzavřena mezi oprávněným a povinným. Hranice maximální přípustnosti viz § 551 odst. 1 ObčZ.

Srážky se provádí z čisté mzdy (HM – záloha na DPFO – socko a zdrávko). Základní nepostižitelná částka se odvozuje ze základní částky životního minima (62 % ŽM na povinného, 25 % ŽM na vyživovanou osobu, i manžela i když má vlastní příjem).

Výpočet: *čistá mzda – základní nepostižitelná částka = výsledek se zaokrouhlí na celé Kč dolů na částku dělitelnou třemi. S třetinami se naloží takto:*

- první třetina slouží k vydobytí nepřednostní pohledávky. Pokud je více pohledávek, uplatní se zásada priority (dle doručení výkonu rozhodnutí plátcem) a zásada proporcionality (podle výše pohledávek v poměru k částce, kterou může plátce ze mzdy celkově srážet).
- druhá třetina slouží k vydobytí přednostní pohledávky (podle § 279 odst. 2 to je výživné, náhrada škody z ublížení na zdraví, náhrada škody z TC, daně, poplatky, přeplatky na soc. zabezpečení a nemoc. pojištění, pojistné na socku a zdravotku, náhrada za příspěvek na výživu dítěte a za příspěvek na úhradu potřeb dítěte svěřeného do pěstounské péče). Pokud je více pohledávek, uplatní se zásada absolutní priority (pohledávky výživného do budoucna a nedoplatky na výživném), zásada priority, proporcionality a zásady konkurence v první třetině s pohledávkami nepřednostními.
- poslední třetina je tvořena základní nepostižitelnou částkou.

Dohodou si oprávněný a povinný mohou upravit **nižší srážky**, tato se oznámí soudu. Soud vyzve plátce k nižším srážkám (oprávněný smí odvolat souhlas vůči soudu a soud vyzve plátce k vyšším srážkám, plátci je doručeno oznámení výkonu rozhodnutí – ode dne doručení).

Usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí se doručí oprávněnému, povinnému i plátcem do vlastních rukou. Plátce je povinen **obstavit** část mzdy (provádět srážky a nevyplácet je povinným), což je *první fáze provádění srážek*. Ve *druhé fázi* se provádí **výplata** oprávněnému, až poté, co soud vyrozumí plátce o PM usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí.

Pokud plátce musí z výplaty povinného uspokojit více oprávněných, rozvrhne srážky sám nebo poukáže sraženou částku mzdy soudu k rozvržení výplaty.

Výpočet částky podléhající srážkám ze mzdy je čistě věcí plátce mzdy, takže může:

- **přestat provádět srážky po uspokojení pohledávky**

- **přestat provádět srážky při odkladu výkonu rozhodnutí** na řádně zdůvodněný návrh povinného, který se ocitne v mimořádné situaci, plátce tehdy neprovádí srážky od doručení usnesení o odkladu do doručení usnesení o pokračování. V případě, že vyjdou najevo skutečnosti, které hrozí zastavením výkonu rozhodnutí, plátce provádí srážky (na návrh či bez návrhu povinného), ale nevyplácí je oprávněnému či povinnému od doručení usnesení o odkladu do doručení usnesení o pokračování (či příkazu) nebo o zastavení (v případě zastavení plátce vyplatí srážky povinnému).
- **přestat provádět srážky při zastavení výkonu rozhodnutí** a to obligatorně na návrh plátce nebo povinného, když po dobu 1 roku nepobírá mzdu, ze které by bylo možno strhnout srážky nebo fakultativně na návrh povinného, kdy jsou prováděny srážky na výživné a povinný bude plnit dobrovolně (např. mzda se vyplácí na dvakrát a to jako záloha a mzda, srážky povinného se provádí při záloze a při mzdě, ale oprávněnému je odvádí při výplatě mzdy).

Odpovědnost plátce mzdy oprávněnému za provádění srážek. V případě, že neprovede srážky řádně a včas či v menším rozsahu, je oprávněný podat žalobu na vyplacení srážek – **poddlužnickou žalobu** podle § 296 odst. 1 OSŘ.

Předpoklad pro výplatu srážek oprávněnému je existence pracovního poměru a uvedení plátce mzdy v návrhu, pokud dojde ke **změně plátce mzdy**, následuje:

- nařízení výkonu rozhodnutí na novou mzdu u nového plátce. Srážky se provádí ode dne, kdy se nový plátce doví o výkonu rozhodnutí (nejpozději dnem doručení vyrozumění o výkonu).
- povinný je povinen do 1 týdne oznámit soudu, že přestal pracovat u starého plátce a do 1 týdne oznámit soudu, že začal pracovat u nového plátce a vyžádat od starého plátce potvrzení o tom, že byl nařízen VR srážkami ze mzdy.
- starý plátce je povinen do 1 týdne oznámit soudu, že u něho přestal pracovat povinný a provede vyúčtování srážek a vydá povinnému potvrzení o tom, že byl nařízen výkon rozhodnutí srážkami ze mzdy. Oznamovací povinnosti jsou v § 295 odst. 1.
- nový plátce je povinen si od povinného vyžádat potvrzení od starého plátce o tom, jestli byl nařízen výkon rozhodnutí srážkami ze mzdy (označení soudu, oprávněného). Pokud zjistí, že byl nařízen výkon srážkami, oznámí toto soudu a soud novému plátci doručí vyrozumění o nařízení výkonu rozhodnutí, o výši provedených srážek, o výši a pořadí pohledávky.
- oprávněný má k dispozici poddlužnickou žalobu na starého plátce, kdyby nesplnil svoji povinnost, aby mu starý plátce vyplatil částky, na které by měl oprávněný právo.
- jinak má soud k dispozici pořádkovou pokutu.

Přikázání pohledávky

Přikázání pohledávky z účtu u peněžního ústavu:

Spadá sem přikázání pohledávky z účtu povinného u tuzemské či zahraniční banky nebo spořitelního a úvěrového družstva. Výkon rozhodnutí tímto způsobem je vyloučen u těchto:

- vklady na vklad. knížkách a vklad. listech. Vklady jsou dle § 334 odst. 1 jiné věci a musí se vždy odevzdat soudu, uplatní se proto prodej movitých věcí,
- pohledávky FO podnikatelů (z podnikatelské činnosti), pohledávky z práv výk. umělců a z práv původců předmětů prům.vlastnictví a pohledávky z autorské odměny – zde se postihuje výkonem rozhodnutí jen 2/5 a u přednostních pohledávek 3/5 pohledávek,
- pohledávky náhrady vyplacené podle pojistné smlouvy, má-li být náhrady použito k novému vybudování či opravě budovy,
- peněžité dávky sociální péče a dávky státní sociální podpory,
- peněžní prostředky vedené na účtu povinného u peněžního ústavu, které jsou určeny pro výplatu mezd apod. v nejbližším výplatním termínu (nutný předpoklad pro uvolnění uvedené částky je pís. prohlášení povinného s přesnou specifikací osob, kterým mzda náleží),
- peněžité pohledávky, které jsou předmětem finančního zajištění podle zvl. předpisu (směrnice Rady a EP č. 2002/47/ES o dohodách o finančním zajištění, popř. ObchZ, viz zák. č. 377/2005 Sb., o finančních aglomerátech).

Přikázání pohledávky při výkonu rozhodnutí **nemá povahu postoupení pohledávky** podle § 524 – 530 OZ.

Od 14. 5. 2006 lze k výkonu rozhodnutí ukládajícího zaplacení peněžité částky využít také **příkazu k výplatě z účtu peněžního ústavu** (§ 320b – 320h). Nyní je nově využito aktivity oprávněného, neboť jemu vydá soud na základě pravomocného usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí příkaz k výplatě, s nímž se může obrátit na banku. Příkaz se obrací na nejmenovanou

banku; oprávněný se obrátí na banku podle svého uvážení s tím, aby odepsala z účtu povinného částku uvedenou v příkazu.

Příkázáním pohledávky z účtu povinného dochází k poškození práva povinného vůči jeho dlužníkovi na pen.plnění z prostředků na jeho účtu. V návrhu na výkon rozhodnutí musí oprávněný označit banku a číslo účtu (§ 261 odst. 1). Pokud oprávněný banku nezná či nezná účet, dotazuje se soud a na povinný má povinnost do 1 týdne odpovědět pod hrozbou pokuty až 50 000,- (§ 260 odst. 2 a 3).

Usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí soud zasílá jako prvnímu peněžnímu ústavu a oprávněnému (**arrestatorium** – banka nesmí vyplácet a nakládat s prostředky na účtu a do výkonu se zahrnou i prostředky, které na účet přijdou i v příštích 6 měsících od počátku zákazu dispozice se zůstatkem účtu) a následně povinnému (**inhibitorium** – povinný nesmí nakládat s prostředky do výše pohledávky s příslušenstvím - § 304 odst. 3).

Vyrozumění o PM rozhodnutí nařízení výkonu rozhodnutí soud zašle bance do vlastních rukou, která je povinna provést odepsání z účtu a výplatu oprávněnému. Oprávněný tak získává právo na výplatu.

Odpisy z účtu se provádí do uspokojení pohledávky:

- ode dne oznámení o PM nařízení výkonu rozhodnutí v případě že je pohledávka splatná (v případě, že není pohledávka splatná tak ode dne oznámení o PM nařízení výkonu rozhodnutí a ode dne splatnosti), i tehdy, pokud výplata oprávněnému povede pouze k částečnému uspokojení
- po dobu 6 měsíců v případě, že na účet přijdou nové peníze, i tehdy, pokud výplata oprávněnému povede pouze k částečnému uspokojení (bude třeba nový návrh na výkon rozhodnutí)

Banka přestane provádět odpisy z účtu **při odkladu výkonu rozhodnutí**, dokud soud nedoručí usnesení o zrušení odkladu. Banka přestane provádět odpisy z účtu **při zastavení výkonu rozhodnutí**, zaniknou-li účinky nařízení výkonu rozhodnutí. Je možné i **částečné zastavení výkonu** ohledně určité části pohledávky.

Zvláštní situace nastane, když na pohledávce povinného vážne zástavní **právo k zajištění pohledávky jiného věřitele**. Pak nemohou být peněžní prostředky z účtu uvolněny pro oprávněného, dokud nezanikne pohledávka zajištěná zástavním právem. Stejně by se řešilo, kdyby zde bylo zajišťovací **postoupení pohledávky** (fiduciární cese), **převod pohledávky k zajištění závazku** povinného ve prospěch věřitele. Pozdější případné zajišťovací prostředky mají smůlu.

Pokud je **z jednoho účtu uspokojováno více pohledávek**, uplatní se *zásada priority a proporcionality*, např.:

- pohledávka povinného k bance je příkázána, uspokojí se podle priority a podle proporcionality. K uspokojení pozdější pohledávky nemůže dojít před uspokojením dřívější pohledávky.
- pohledávka povinného k bance je zastavena, převedena, postoupena a uspokojí se podle priority. Vymáhaná pohledávka s příslušenstvím se uspokojí pouze v případě, že tato práva zanikla a na účtu zůstaly prostředky. K uspokojení pozdější pohledávky nemůže dojít před uspokojením dřívější pohledávky.

Pokud **banka poruší své povinnosti**, může oprávněný podat *poddlužnickou žalobu* na banku, aby mu vyplatila částku, na kterou by měl právo. Stejně tak i v případě, že na účtu není dostatek prostředků.

Příkázání jiné peněžitě pohledávky:

Soud zakáže v usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí povinnému nakládat s pohledávkou, které se to týká a současně zakáže poddlužníkovi plnit na tuto pohledávku povinnému. Jde o pohledávku povinného splatnou či nesplatnou či která vznikne v budoucnu (do výše pohledávky s příslušenstvím oprávněného).

Pokud na jiné peněžitě pohledávce vážne zajišťovací prostředek, nelze pohledávku vyplatit oprávněnému dříve, než zajištění zanikne.

Nařízení výkonu rozhodnutí se doručí dlužníkovi povinného jako prvnímu (**arrestatorium** – dlužník nesmí s pohledávkou nakládat. Doručením dlužníkovi povinného ztrácí povinný nárok na pohledávku). Jako druhému se doručí povinnému (**inhibitorium** – dlužník nesmí s pohledávkou nakládat) a oprávněnému.

Oznámením o PM nařízení výkonu rozhodnutí soud vyrozumí oprávněného a dlužníka povinného. Oprávněný získává právo na výplatu. Výplatu provádí dlužník povinného. Ode dne oznámení PM nařízení výkonu rozhodnutí v případě, že je pohledávka splatná. Pokud splatná ještě není, tak ode dne oznámení o PM nařízení výkonu a ode dne splatnosti (i tehdy, pokud výplata oprávněnému povede k částečnému uspokojení. Výplatou se dlužník povinného zproští své povinnosti vůči povinnému (v rozsahu výše pohledávky s příslušenstvím).

Pokud je **uspokojováno více pohledávek**:

- uspokojí se podle priority a podle proporcionality, k uspokojení pozdější pohledávky nemůže dojít před uspokojením dřívější pohledávky
- pokud pohledávka povinného byla postoupena k zajištění, uspokojí se podle priority (k uspokojení pozdější pohledávky nemůže dojít před uspokojením dřívější pohledávky)

Pokud dlužník povinného **poruší své povinnosti**, pak má oprávněný k dispozici *poddlužnickou žalobu* na dlužníka. Oprávněný pak nemůže s dlužníkem uzavřít smír nebo vzdát se pohledávky (to by bylo na úkor povinného). V případě, že oprávněný včas neuplatní u soudu pohledávku povinného vůči dlužníku povinného nebo v případě, že oprávněný neoznámí povinnému to, že pohledávku uplatňuje, odpovídá za škodu povinnému oprávněný.

Postižení jiných majetkových práv:

Podle § 320 jsou **jiná majetková práva** ta, která mají majetkovou hodnotu (ocenitelná v penězích) a jsou převoditelné. Nejsou spojena s osobou povinného. Postihuje se výše pohledávky s příslušenstvím. Soud opět zakáže povinnému s předmětnou pohledávkou nakládat (**inhibitorium**) a dlužníku povinného ji zakazuje vyplatit povinnému (**arrestatorium**). Opět nesmí být vázána zajišťovacím instrumentem (vzniklým před doručením usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí vymáhané pohledávky). V těchto případech má vymáhající věřitel k dispozici *poddlužnickou žalobu* proti dlužníku povinného.

Jde např. o *postižení pohledávky povinného z práva na obchodní podíl* (v případě postižení obchodního podílu, kdy zaniká účast povinného na obch. společnosti nebo družstvu, event. i zrušení obch. společnosti, vzniká nárok na vypořádací podíl či podíl na likvidačním zůstatku), dále případ *postižení práva na dodání movitých věcí* (věci se odevzdají soudu, soudní vykonavatel je prodá a oprávněný se uspokojí z výtěžku prodeje podle ust. o prodeji movitých věcí).

Příkaz k výplatě z účtu u peněžního ústavu

- § 320b - 320h
- využívá se aktivity oprávněného
- soud vydá OPR na základě pravomocného usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí **příkaz k výplatě**
 - v něm se příkazuje nejmenovanému peněžnímu ústavu, aby odepsal z účtu povinného, pokud je u něho veden, peněžní částku uvedenou v příkazu a vyplatil ji oprávněnému
 - spočívá vlastně v tom, že OPR obíhá banky s příkazem k výplatě a zkouší...
 - peněžní ústav má povinnost vyplatit OPR neprodleně peněžní prostředky do výše částky uvedené v příkazu - vyplatí-li, byť částečně, ponechá si příkaz k výplatě
 - není-li na účtu povinného celá částka uvedená v příkazu, vyplatí peněžní ústav pouze co jde, a oznámí soudu výši peněžní částky, jejíž výplata provedena nebyla. na tuto peněžní částku vydá soud oprávněnému nový příkaz k výplatě
 - i zde je možnost podat podlužnickou žalobu, neplní-li peněž. ústav jak má

37. Výkon rozhodnutí prodejem podniku, části podniku a obchodního podílu.

Prodej podniku

Je to relativně nový způsob výkonu rozhodnutí, vylučuje ostatní výkony rozhodnutí (výkon rozhodnutí prodej movitých věcí, které jsou součástí majetku podniku). Jde o zvláštní způsob výkonu, protože podnik je pro podnikatele soubor, který by měl být postižitelný jako celek (ale není vyloučen prodej jednotlivých věcí, pohledávek nebo jiných hodnot v tomto podniku, pak se výkon řídí ustanoveními o prodeji nemovitosti nebo movitosti).

Podnik je definován v § 5 ObchZ jako soubor hmotných, osobních i nehmotných složek podnikání (soubor věcí, práv, závazků a jiných hodnot), je předmětem právního vztahu (nikoli subjektem jako státní podnik). Součástí podniku jsou aktiva a závazky a hodnota podniku je proměnlivá (podnik je provozován i v průběhu výkonu rozhodnutí).

Úprava výkonu rozhodnutí obsahuje kombinace prvků výkonu prodejem nemovitostí a prvků konkurzu. Probíhá v určitých etapách:

- zjištění přípustnosti výkonu a ustanovení správce podniku
- určení ceny podniku
- dražba a rozvrh

Návrh na nařízení výkonu rozhodnutí musí splňovat *obecné náležitosti* i ty *zvláštní* (označení podniku, označení povinného jako vlastníka podniku). Každý další návrh v tomto řízení je **přistoupení k řízení** (je to výjimka z překážky litispendence) a **zpětvzetí návrhu** připadá v úvahu pouze, když s tím souhlasí i ti, kteří přistoupili.

Nařízení se vztahuje na hodnoty sloužící k provozu podniku v době **příklepu** (výjimka ze zásady, že pro rozhodnutí je rozhodný stav v době vyhlášení). Tím dochází k omezení dispozic povinného (nutný souhlas správce podniku a zákaz zcizení podniku) a příkazů povinného. Pod sankcí neplatnosti. **Usnesení o nařízení výkonu** je vykonatelné doručením účastníkům a správci (i manželé povinného a rejstříkovému soudu). Po PM se publikuje na úřední desce soudu, doručuje zainteresovaným státním orgánům a třetím osobám (mající určitá práva k podniku) – tím je zajištěna právní jistota.

Správce podniku:

K ustanovení **správce podniku** dochází současně s nařízením výkonu rozhodnutí. Jeho činnost je podobná činnosti správce konkurzní podstaty dle ZKV a je vybírán ze seznamu správců KP. Správu mají vykonávat s odbornou péčí, přebírají odpovědnost za škodu způsobenou nezodpovědným výkonem správy. Hodnota podniku by neměla být zmenšena, měla by být zvětšena. Mají nárok na odměnu a náhradu hotových výloh. Lze ho vyloučit pro podjatost, pak rozhoduje soud. Mezi jeho *oprávnění* patří:

- dává souhlas se všemi úkony povinného (u písemných věcí písemný souhlas)
- vyrozumění banky a KN o omezení dispozic povinného a o výkonu rozhodnutí
- vystupuje ve sporech, které se týkají podniku (na straně povinného)

Mezi *povinnosti* správce patří soustavná součinnost se soudem (např. soud revokuje některá opatření správce, nahrazuje souhlas správce k pr. úkonům povinného, dohled soudu na činnost správce a dává pokyny správci k odstranění nedostatků).

Zjištění ceny podniku je nezbytným krokem k prodeji (zjištění ceny podniku, ceny čistého jmění v době zahájení řízení), to zajišťuje správce podniku a pak provede soupis a ocenění (dle z. o oceňování majetku). Vše sepíše do **zprávy správce o ceně majetku**, která se doručuje účastníkům a soud ji projedná. Na základě zprávy soud *usnesením* určí *cenu podniku a částí podniku* (možnost odvolání). Pokud by bylo zjištěno, že majetek nepřesahuje závazky, výkon rozhodnutí se zastaví. Jinak dochází k **dražbě**.

Dražba podniku:

Dražba podniku je jediný způsob jeho exekučního prodeje, začíná *usnesením o dražební vyhlášce*. **Dražební vyhláška** obsahuje *dražební rok* (čas a místo dražby - min. 30 dnů po PM usnesení o dražební vyhlášce), *označení podniku*, *odhadní cena*, *výše podání*, *výše jistoty*. Doručuje se osobám, kterým se doručuje usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí, vyvěsí se na úřední desce soudu, publikuje se v Obchodním věstníku. Odvolání proti dražební vyhlášce mohou podat jen účastníci a osoby, které mají předkupní právo k podniku či jeho částem.

Věřitelé, kteří mají vůči povinnému pohledávku, se musí přihlásit, stejně tak osoby s předkupním právem.

Dražební jednání nařizuje soudce. Účastníci musí složit dražební jistotu (nesmí přesahovat $\frac{3}{4}$ nejnižšího podání hotově či na účet soudu, pak se to započte vydražiteli). Nejnižší podání je ve výši $\frac{1}{2}$ ceny majetku, nejvýše ve výši $\frac{2}{3}$ ceny podniku. Při dražebním jednání lze podat incidenční žalobu

na vyloučení celého podniku nebo jeho částí, soud jednání odročí až do rozhodnutí o této žalobě. Dražitel je vázán podáním, dokud není učiněno podání vyšší.

Příklep se udělí po *nejvyšším podání* a pokud nebyly *námítky vůči příklepu* (kdyby byly, pokračuje se od předposledního příklepu). Vydražitel je povinen zaplatit do určité lhůty (pokud nezaplatí ani v dodatečné lhůtě, usnesení o příklepu se zruší).

K přechodu vlastnictví na vydražitele dochází dnem, který následuje po vydání usnesení o příklepu. Zanikají předkupní práva k podniku a k jeho částem. Správce podniku podá soudu **konečnou zprávu o výkonu své činnosti** (je schvalována a přezkoumána soudem). Po schválení má správce právo na vyplacení odměny a soud jej zproští funkce. Vlastnictví se nabývá originárně, nepřipadá možnost uplatňovat odpovědnost za vady.

K **opětné dražbě** (nejnižší podání je 1/2 odhadní ceny) se nařídí v případě, že nebyl vydražitel a návrh je podán ve lhůtě 3 měsíce až 1 rok. Pokud ne, vrátí soud podnik povinnému.

Rozvrhové jednání je nařízeno poté, co vlastnictví podniku přešlo na vydražitele (po PM usnesení o příklepu a zaplacení). Rozdělovaná podstata se rozděluje mezi přihlášené pohledávky. Každý účastník může popřít pohledávku co do pravosti, výše, skupiny a pořadí. Přednost mají pohledávky státu na náklady dražby, odměna správce, pohledávky oprávněného, zajištěné pohledávky. V rámci jedné skupiny se rozdělení řídí zásadou priority a proporcionality.

Rozvrhové usnesení obsahuje přiznání pohledávek věřitelům a po PM usnesení dochází k výplatě částek.

Ustanovení o výkonu rozhodnutí prodejem podniku se použít i na prodej části podniku (tvořící samostatnou organizační složku) a na prodej podílu spolumajitele podniku (spolumajitelům povinného zaručuje zákon procesní práva včetně možnosti účastnit se dražby).

Prodej části podniku

- § 338ZP OSR

I. Prodej části podniku

Výkonem rozhodnutí lze prodat i část podniku, která tvoří jeho samostatnou organizační složku. Oprávněný musí v návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí doložit, že se prodej týká samostatné organizační složky podniku.

Samostatnou [organizační složkou podniku](#) jsou zejména složky podniku, které se zapisují do obchodního rejstříku, jímž je např. [odštěpný závod](#). Výkon rozhodnutí však může být nařízen i na část podniku, která není zapsána v obchodním rejstříku, ale fakticky tvoří samostatnou složku podniku. Takovou samostatnou částí [podniku](#) může být závod nebo [provazovna](#). Samostatná [organizační složka podniku](#) nemusí mít právo jednat svým vedoucím navenek ve věcech, které se jí týkají.

Samostatná [organizační složka podniku](#) je souborem hmotných, nehmotných a osobních složek podnikání, které slouží k provozování určité samostatné části [podniku](#) a jsou relativně nezávislé na ostatních složkách podniku. Část podniku, na kterou soud nařídí výkon rozhodnutí, musí být schopná samostatného provozu, tedy věci, práva a jiné majetkové hodnoty, které slouží k provozování této části podniku, musí být oddělitelné od jeho zbývající části. Tato část [podniku](#) by měla tvořit určitou relativně samostatnou hospodářskou [jednotku](#) se samostatným účetnictvím, ze kterého by mohl správce [podniku](#) zjistit, které věci, práva a jiné majetkové hodnoty slouží k provozování této části podniku. Nemá-li takové účetnictví, musí být správcem [podniku](#) v rámci jeho činnosti při zjišťování ceny části [podniku](#) vytvořeno. Zjištěním, které věci, práva a jiné majetkové hodnoty patří k prodávané části [podniku](#) a jakou mají cenu, bude vymezen předmět [prodeje části podniku](#) v dražbě.

II. Použití ustanovení o prodeji podniku

Na [výkon rozhodnutí](#) prodejem části podniku se užijí ustanovení o výkonu rozhodnutí prodejem podniku, nestanoví-li zákon jinak.

Některá práva a závazky se mohou týkat celého podniku, popřípadě jeho více částí, nejenom části podniku, na kterou byl nařízen výkon rozhodnutí. Zákon proto upravuje odlišně rozsah správy části [podniku](#) tak, že správa vykonávaná správcem části [podniku](#) se vztahuje i na úkony podniku, které se týkají jím spravované složky. Znamená to, že veškeré hmotněprávní úkony týkající se části podniku, na kterou byl nařízen výkon rozhodnutí, může činit po nařízení výkonu rozhodnutí povinný pouze se souhlasem správce podniku, bez ohledu na to, zda jde o úkony [podniku](#) nebo jeho částí. Správce může činit za povinného jako jeho zástupce v řízení před soudem nebo jiným orgánem všechny procesní úkony, jsou-li předmětem řízení věci, práva, závazky a jiné majetkové hodnoty patřící k části podniku, na kterou byl nařízen výkon rozhodnutí.

Ve zprávě o ceně části [podniku](#) správce uvede, jaké věci, práva a jiné majetkové hodnoty patří k části [podniku](#) a jakou mají obvyklou cenu. Dále uvede, zda k části [podniku](#) patří peněžní prostředky v hotovosti a uložené na účtu u peněžního ústavu a v jaké výši. Ve zprávě rovněž uvede, jaká práva

a závazky patří k části podniku a jakou mají obvyklou cenu, jaké peněžité závazky patří k části prodávajícího podniku a kolik činí celkem, a kolik činí čistý majetek prodávající části podniku.

- Při zjišťování ceny části podniku může správce zjistit, že některé věci, práva, jiné majetkové hodnoty nebo závazky patří k podniku jako celku, nikoliv k části podniku, přestože slouží k provozu i části prodávajícího podniku, nebo se jí přímo týkají (např. společný vozový park). V takovém případě musí správce podniku zjistit poměr, v jakém by měly přejít věci, práva, jiné majetkové hodnoty a závazky patřící k celému podniku na jeho prodávající část. Některá práva jsou nedělitelná, nebo je jejich převod smlouvou vyloučen, proto nemohou být rozdělena a prodána spolu s částí podniku, a zůstanou součástí podniku.

Část podniku je zpravidla provozována pod obchodní firmou podnikatele (podniku) s dodatkem, že jde o odštěpný závod, provozovnu apod. Obchodní firma zůstává podniku, který existuje i po prodeji jeho části, proto prodejem v dražbě části podniku na vydražitele obchodní firma nepřechází.

Prodej obchodního podílu

- § 338ZQ OSŘ

I. Spoluvlastnický podíl na podniku

Zákonem č. 370/2000 Sb. byl novelizován § 5 ObchZ tak, že jde o soubor hmotných, jakož i osobních a nehmotných složek podnikání. K podniku náleží věci, práva a jiné majetkové hodnoty, které patří podnikateli a slouží k provozování podniku nebo vzhledem ke své povaze mají tomuto účelu sloužit. Podnik, jakožto věc hromadná, musí být určen k podnikání a dosažení zisku. Poté, co byl podnik obchodním zákoníkem definován jako věc v právním smyslu, vztahují se na jeho právní vztahy ustanovení o věcech upravené v občanském zákoníku, tedy i ustanovení o spoluvlastnictví. Podnik, stejně jako jiné věci movité i nemovité, může být i v podílovém spoluvlastnictví více osob.

- Při nařízení a provedení výkonu rozhodnutí prodejem spoluvlastnického podílu povinného na podniku postupuje soud stejně jako při výkonu rozhodnutí prodejem podniku, nestanoví-li zákon jinak. Oprávněný v návrhu uvede podnik, jehož prodej navrhuje, a velikost podílu povinného.

Výkon rozhodnutí prodejem spoluvlastnického podílu lze nařídit pouze proti spoluvlastníku podniku. Podá-li oprávněný návrh na nařízení výkonu rozhodnutí prodejem spoluvlastnického podílu na podniku proti výlučnému vlastníku podniku, nebo zjistí-li soud, že je podnik ve společném vlastnictví manželů, návrh na nařízení výkonu rozhodnutí prodejem spoluvlastnického podílu zamítne. Oprávněný se však může proti výlučnému vlastníku podniku domáhat uspokojení své pohledávky prodejem spoluvlastnického podílu podniku v případě, že má vůči dlužníku přiznanou pohledávku vykonatelným titulem, a rozhodnutím soudu podle § 42a ObčZ bylo určeno, že je vůči němu neúčinný právní úkon učiněný dlužníkem, kterým dlužník převedl svůj podíl na podniku na třetí osobu. Rovněž v případě, že dlužník převedl svůj podíl na podniku poté, co mu bylo doručeno předvolání k prohlášení majetku (§ 260h), se může oprávněný domáhat prodeje spoluvlastnického podílu proti třetí osobě, která neúčinným úkonem tento spoluvlastnický podíl na podniku nabyla, i když je tato osoba v době nařízení výkonu rozhodnutí výlučným vlastníkem podniku.

II. Postup při prodeji podílu na podniku

V usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí soud označí podnik a velikost spoluvlastnického podílu povinného, na který je výkon rozhodnutí nařizován. Usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí soud doručí spoluvlastníku podniku po právní moci, neboť spoluvlastník není účastníkem této fáze řízení a není ani osobou oprávněnou podat odvolání. Usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí mu soud doručuje jednak proto, aby byl informován o nařízeném výkonu rozhodnutí, jednak proto, že zákon spoluvlastníku ukládá povinnosti při zjišťování ceny podniku.

- Spoluvlastník je povinen poskytnout správci podniku součinnost při zjištění ceny podniku. Má povinnost stejně jako povinný umožnit správci podniku přístup k účetní evidenci a umožnit mu soupis věcí, práv a majetkových hodnot patřících k podniku (srov. komentář k § 338m). I když zákon ukládá spoluvlastníku povinnosti při zjišťování ceny, není účastníkem této fáze řízení, proto mu soud nedoručuje usnesení o ceně, a spoluvlastník není osobou oprávněnou podat proti tomuto usnesení odvolání.

- Opatření, která učinil správce podniku proti povinnému, působí i proti spoluvlastníku podniku. Zákon upravuje vztahy správce podniku ke spoluvlastníku podniku stejně jako k povinnému. Spoluvlastník může činit hmotněprávní úkony týkající se podniku pouze se souhlasem správce; odmítne-li mu správce udělit souhlas, může se domáhat nahrazení jeho souhlasu soudem. Správce je oprávněn zastupovat spoluvlastníka při vymáhání dluhu od dlužníků, které vyzval k plnění, a ve sporech, které již probíhají, a je rovněž oprávněn provést úkony za spoluvlastníka k odvrácení hrozící škody (srov. komentář k § 338k).

- Spoluvlastník je účastníkem dražebního jednání, neboť je osobou, které svědčí zákonné předkupní právo; soud mu proto doručí [dražební vyhlášku](#) do vlastních rukou. Spoluvlastník může napadnout odvoláním [dražební vyhlášku](#) jako celek z důvodu, že nebyly splněny podmínky pro její vydání, nebo může samostatně podat odvolání v rozsahu, ve kterém bylo rozhodováno o jeho právech (§ 338p odst. 5).

Chce-li spoluvlastník při [dražbě](#) uplatnit své předkupní právo, musí je prokázat nejpozději před zahájením dražebního jednání (§ 338r odst. 3). Soud o uplatněném [předkupním právu](#) rozhodne usnesením, proti kterému není odvolání přípustné. Neuzná-li soud [předkupní právo](#) spoluvlastníka, jeho nesouhlas s rozhodnutím lze řešit až v řízení o odvolání proti udělenému příklepu v případě, že spoluvlastník vznesl proti příklepu [námitky](#). Předkupní právo může spoluvlastník realizovat pouze jako dražitel tím, že se zúčastní dražby. Učiní-li stejné nejvyšší podání s dalšími dražiteli, udělí soud příklep vždy jemu, a to i před dražiteli, kteří mají k draženému [spoluvlastnickému podílu](#) smlouvou zřízené [předkupní právo](#). Učiní-li stejné podání více spoluvlastníků podniku, udělí soud příklep tomu, jehož spoluvlastnictví vzniklo dříve. Vzniklo-li spoluvlastnictví dražitelů, kteří učinili stejné nejvyšší podání, ve stejný den, soud udělí příklep, nedohodnou-li se, kterému z nich má být příklep udělen, dražiteli určenému losem.

- Spoluvlastníku soud doručí usnesení o příklepu pouze v případě, že je vydražitelem nebo že jako dražitel vznesl proti příklepu [námitky](#). V takovém případě je spoluvlastník legitimován k podání [odvolání](#). Jinak mu soud usnesení o příklepu nedoručuje.

Spoluvlastník má právo podat proti usnesení o příklepu odvolání do 15 dnů od dražebního jednání také v případě, že mu soud nedoručil dražební vyhlášku, že se z tohoto důvodu nezúčastnil [dražby](#) a že proto nemohl realizovat své předkupní právo.

Spoluvlastník je účastníkem rozvrhového řízení pouze v případě, že se stal vydražitelem. Jinak s ním soud nejedná a rozvrhové usnesení mu nedoručuje.

39. Řízení před rozhodci.

Rozhodčí řízení v ČR

* ÚPRAVA V ZÁKONĚ O ROZHODČÍM ŘÍZENÍ Č. 214/1994 Sb.

- **rozhodčí smlouva (RS)**
 - RS je **základem pravomoci rozhodčího orgánu** → strany se dohodnou, že spory budou řešeny rozhodčím orgánem (x lze se ale **obrátit i na soud** x lze se ohradit **námítkou existence RS** – vznést nejpozději při prvním úkonu ve věci samé (v rámci žalobní odpovědi - § 106(2) OSŘ); pokud žalovaný řádně uplatní námítku, soud zahájené řízení zastaví a je na žalobci, aby se s nárokem obrátil na rozhodčí orgán; účinky žaloby jsou v takovém případě zachovány, jestliže po zastavení řízení bude žaloba podána do 30 dnů od doručení usnesení soudu o zastavení řízení)
 - RS může být uzavřena pouze **ohledně majetkových nároků**, s výjimkou takových, které jsou uplatňovány v incidenčních sporech nebo pokud není možné o předmětu sporu uzavřít smír (v těchto částech neplatná)
 - RS může mít **dvojjí podobu** (§ 2(3) RŘ):
 - a) **tzv. rozhodčí doložky**, již se strany dohodly při uzavírání smlouvy na tom, že všechny v budoucnu vzniklé spory vyplývající této smlouvy budou předloženy rozhodčímu orgánu
 - b) **tzv. smlouva o rozhodci**, kterou strany uzavírají až po vzniku právního sporu
 - jestliže se strany nedohodly jinak, vztahuje se RS i na práva přímo vznikající z pr. vztahů v ní zahrnutých, stejně jako na posouzení platnosti těchto pr. vztahů a na práva s tím související
 - RS **zavazuje právní nástupce stran**, jestliže v ní tento účinek výslovně nevyloučily
 - RS musí být uzavřena **v písemné formě**
- **rozhodci**
 - **rozhodčím org.** může být **rozhodce, několik rozhodců** nebo **stálý rozhodčí soud**;
 - rozhodčí org. musí být **nezávislý a nestranný**
 - **rozhodcem** může být každá FO způsobilá k PÚ, u níž neexistuje důvod vyloučení, a která funkci přijme; u občana ČR zletilého a způsobilého nesmí funkci znemožňovat překážka (funkce soudce, státního zástupce, soudce ÚS); u cizince je rozhodující právní úprava způsobilosti k PÚ podle jeho osobního statutu, ale postačí, je-li způsobilý podle českého práva.
 - rozhodce má **povinnost mlčenlivosti** ohledně celého rozhodčího řízení
 - **určení počtu rozhodců a způsobu jejich ustavení** záleží na **RS** nebo **vnitřním předpisu** rozhodčího soudu nebo na **dodatečné dohodě** stran (není-li stanoveno jinak, je tříčlenný); lichý!
 - nedohodnou-li se strany jinak, platí, že jakmile jedna strana jmenuje svého rozhodce a vyzve k tomuž druhou stranu, má druhá strana 30 dní na jmenování rozhodce, jinak jej jmenuje soud na návrh protistrany nebo rozhodce
 - pokud nedojde k určení předsedajícího rozhodce do 30 dnů, jmenuje jej soud na návrh jedné ze stran nebo jednoho z již jmenovaných rozhodců
 - osoba, která má být jmenována rozhodcem musí stranám sdělit veškeré informace, které by mohly vzbuzovat pochybnosti o její nepodjatosti
 - stálý rozhodčí soud je možné založit jenom zákonem, mohou vydávat vnitřní předpisy (statuty a řády), které se uveřejňují v Obchodním věstníku
- **zahájení rozhodčího řízení (RŘ)**
 - RŘ se zahajuje **podáním žaloby** u rozhodce nebo stálého rozhodčího soudu; účinky podání se vztahují ke dni, který je na stejnopisu žalobci vyznačen
 - pravomoc je dána RS, ale konečné slovo má RO (o absenci pravomoci vydá usnesení – důvodem může být neexistence, zánik RS)
 - po dobu řízení se staví promlčecí lhůta
 - RŘ se koná **v místě dohodnutém stranami** nebo v místě, které určí rozhodci
- **průběh rozhodčího řízení**
 - **zásada rovnosti stran**
 - **postup** je upraven v RS nebo vnitřních předpisech rozhodčího soudu
 - RŘ je zpravidla **ústní a neveřejné**; neveřejný je RN, pokud se strany nedohodnou na zveřejnění
 - rozhodčí orgán nemůže přímo vynucovat povinnosti od třetích osob – může vyslyšet strany, svědky a znalce jen tehdy, pokud se k němu dostaví dobrovolně; pokud nemůže důkaz provést, musí požádat o dožádání soud, který mu vyhoví, jestliže se jedná o procesní úkon

- neodporující zákonu (soud je povinen provést všechny úkony nezbytné k provedení dožádání; náklady hradí rozhodci nebo stálý rozhodčí soud)
- kdykoli může (pouze) soud nařídit předběžné opatření, jestliže by byl ohrožen výkon RN
- **pomoc obecných soudů v rozhodčím řízení – úkony:**
 - a) **pomoc rozhodčímu orgánu**
 - (i) **jmenování stranou včas nejmenovaného rozhodce** nebo včas nejmenovaného předsedajícího rozhodce podle § 9(1) ZRŘ
 - (ii) jmenování **nového rozhodce** podle § 9(2) ZRŘ
 - (iii) rozhodnutí o **vyloučení rozhodce** podle § 12(2) ZRŘ
 - (iv) **provedení dožádaných úkonů** souvisejících s dokazováním § 20(2) ZRŘ
 - (v) nařízení **předběžného opatření** podle § 22 ZRŘ
 - b) **kontrolní úloha soudu:**
 - (i) **přezkum** platnosti, existence, rozsahu RS nebo odmítnutí RS rozhodčím org. § 106 OSŘ
 - (ii) **úschova RN** podle § 29(2) ZRŘ
 - (iii) **zrušení RN** podle § 31 ZRŘ
 - bylo-li RŘ postiženo procesní vadou, lze se (na návrh strany) domáhat zrušení, pokud:
 - byl vydán ve věci, o níž nelze uzavřít platnou rozhodčí smlouvu
 - RS je z jiných důvodů neplatná, byla zrušena, anebo se na dohodnutou věc nevztahuje
 - ve věci se zúčastnil rozhodce, který nebyl ani podle RS, ani jinak povolán k rozhodování, nebo neměl způsobilost být rozhodcem
 - RN nebyl usnesen většinou rozhodců
 - straně nebyla poskytnuta možnost věc před rozhodci projednat
 - RN odsuzuje stranu k plnění, které nebylo oprávněným žádáno, nebo k plnění podle tuzemského práva nemožnému či nedovolenému
 - se zjistí, že jsou dány důvody, pro které lze v OS řízení žádat o obnovu řízení
 - návrh na zrušení RN musí být podán do 3 měsíců od jeho doručení navrhovateli; podání návrhu nemá vliv na vykonatelnost (pokud soud k návrhu nerozhodl jinak)
 - návrh bude zamítnut, jestliže navrhovatel neuplatnil vadu řádně a včas v samotném RŘ
 - pokud soud zruší RN pro vadu RS, pokračuje po právní moci svého rozhodnutí k návrhu kterékoli ze stran v řízení ve věci samé
 - jestliže je RN zrušen z jiného důvodu, zůstává RS v platnosti, ale dosavadní rozhodci jsou z dalšího řízení vyloučeni
 - určité vady, pro které je možno RN zrušit, jsou natolik závažné, že je strana nemusí napadat ve zvl. řízení, ale může se odkazem na jejich výskyt bránit v případě nařízení výkonu RN (§ 35 ZRŘ); soud jej pak vyzve, aby podal do 30 dnů návrh na zrušení RN
 - (iv) **odložení vykonatelnosti** RN podle § 32(2) ZRŘ
 - (v) **zastavení nařízeného výkonu rozhodnutí** podle § 32 nebo § 35 ZRŘ
 - → ve věcech RŘ je **věcně příslušný soud, který by byl příslušný k řízení ve věci podle OSŘ**, kdyby nedošlo k uzavření rozhodčí smlouvy, nestanoví li zákon jinak; místně příslušný je **soud, v jehož obvodu se koná nebo konalo rozhodčí řízení**, je-li toto místo v tuzemsku; jinak je místně příslušný soud, který by byl místně příslušný, kdyby nebylo RS
- **rozhodnutí v rozhodčím řízení**
 - **rozhodčí nález** je vydáván v případě, že řízení končí rozhodnutím o žalobním nároku, nebo jestliže strany uzavřou smír (vydání RN nebrání ani nečinnost či obstrukce strany, protože je možné rozhodnout na základě dosud zjištěného skutkového stavu)
 - X řízení je ukončeno **usnesením**, jestliže:
 - a) se RO odmítá věcí vůbec zabývat,
 - b) rozhoduje o své pravomoci,
 - c) zastavuje RŘ z jiného důvodu (např. zpětvzetí žaloby)
 - d) rozhoduje o opravě RN
 - rozhodnutí musí být **podepsáno, odůvodněno a doručeno**
 - RN musí být **vyhotoven písemně**, musí obsahovat **odůvodnění** (pokud se strany nedohodly jinak nebo RN obsahuje smír), **podepsán** alespoň **většinou rozhodců** a výrok musí být **určitý**
 - při rozhodování o žalobním nároku se RO řídí hmotným právem rozhodným pro věc dle RS nebo povahy sporu; může rozhodovat ex aequo et bono, pokud s tím strany výslovně souhlasily

- doručení RN má **účinky pravomocného soudního rozhodnutí** a je vykonatelný; strany však mohou v RS upravit možnost přezkoumání vydaného RN dalším RO (na žádost 1, nebo 2 stran)
- RN vydaný v ČR musí být **uschován u stálého rozhodčího soudu** nebo OS místa jeho vydání
- pokud o něčem ZRR mlčí, užije se OSŘ

- **poměr k cizině**
 - **český soud** posuzuje přípustnost RS podle českého práva; k platnosti formy stačí vyhovění požadavkům místa projevu vůle
 - **rozhodčí řízení s cizím prvkem** rozhodují rozhodci podle hmotného práva dle volby stran; není-li jí, určí je podle českých kolizních norem
 - **cizí RN** se uznávají a vykonávají v tuzemsku stejně jako tuzemské, pokud je zaručena vzájemnost; jestliže je nařízen výkon RN soudem, musí být vždy jeho rozhodnutí odůvodněno
 - uznání nebo výkon cizího rozhodčího nálezu však bude odepřen, jestliže
 - a) RN není podle práva státu, v němž byl vydán, pravomocný nebo vykonatelný
 - b) RN je stížen vadou, pro kterou by jinak bylo možno tuzemský RN zrušit
 - c) RN odporuje veřejnému pořádku

- **mezinárodní smlouvy o rozhodčím řízení**
 - **Newyorská úmluva o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů** z r. 1958
 - zavazuje smluvní strany k uznání a výkonu cizích RN
 - uznání nebo výkon může být odepřen z důvodů:
 - nezpůsobilosti stran k uzavření RS nebo její neplatnost
 - strana brání se nálezu nebyla řádně vyrozuměna o ustanovení rozhodce nebo jí nebyla dána možnost uplatnit své požadavky
 - došlo k překročení rozsahu RS
 - složení rozhodčího orgánu nebylo v souladu s dohodou stran
 - RN se dosud nestal závazným
 - + úřední důvody – pokud ve věci nelze vést RŘ, pokud to odporuje veřejnému pořádku
 - **Úmluva o urovnání investičních sporů mezi státy a příslušníky jiných států** z r. 1965 (Washingtonská úmluva, Úmluva ICSID)
 - **Evropská úmluva o obchodní arbitráži** z r. 1964 (Ženevská úmluva o arbitráži)

- **finanční arbitráž**
 - **zákon č. 229/2002 Sb., o finančním arbitrovi**
 - lze využít v případě sporů vzniklých při převodech peněžních prostředků mezi příslušnými finančními institucemi a jejich klienty, nepřesahuje-li výše částky převodu 50 000 EUR, a v případě sporů vzniklých při vydávání a užívání elektronických platebních prostředků mezi finančními institucemi a jejich klienty (v obou případech za podmínky, že je jinak k řešení takových sporů dána příslušnost soudu)
 - řízení se zahajuje pouze **na návrh klienta** finanční instituce
 - X návrh je nepřipustný:
 - (i) nejde-li o spor spadající do působnosti arbitra,
 - (ii) jde-li o spor již soudem rozhodnutý nebo soudem předložený,
 - (iii) jde-li o spor již arbitrem řešený nebo
 - (iv) o spor již rozhodnutý rozhodčím org. nebo jemu předložený
 - ústnost řízení je vázána na návrh účastníka řízení nebo nerozhodnutí arbitra
 - v řízení neplatí dispoziční zásada
 - arbitr může požadovat větší součinnost po bance než po klientovi
 - ve věci samé arbitr rozhoduje **nálezem**, jehož písemné vyhotovení doručuje účastníkům do vlastních rukou; nález obsahuje výrok, odůvodnění a **poučení o námitkách** (ty je možné podat do 15 dnů od doručení, rozhoduje o nich opět arbitr, který jej může potvrdit nebo změnit)
 - doručení nález, který nelze napadnout námitkami je v právní moci
 - jestliže uplynula lhůta k plnění stanovená v nález, je **soudně vykonatelný**

Rozhodčí řízení ve spotřebitelských sporech

zdroj: Epravo.cz:

- <http://www.epravo.cz/top/clanky/euronovela-zakona-o-rozhodcim-rizeni-2012-82291.html>

Novela zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů, přijatá zákonem č. 19/2012 Sb., je vyústěním snahy českého zákonodárce po zajištění kompatibility českého práva rozhodčího řízení s unijní legislativou, přijatou zejména na úrovni Směrnice ES 93/13 o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách (dále jen „Směrnice“), nepočítáme-li některá doporučení Komise, která nemají normativní charakter.

Smyslem přijaté novely zákona je ochrana spotřebitele, neboť český zákon o rozhodčím řízení na tuto oblast prozatím zcela rezignoval a ponechal ji do přijetí novely toliko judikatuře. Ta reagovala na vývoj českého rozhodčího řízení v oblasti spotřebitelských sporů, tedy tam, kde je jednou ze stran rozhodčí smlouvy (dále rovněž „rozhodčí doložka“) spotřebitel a jednou dodavatel, tj. osoba podnikatele, někdy velice nesourodě a její vývoj byl doprovázen řadou kritik právě pro zvýšenou ochranářskou politiku soudů, jež ovšem neměla oporu v zákoně. České soudy totiž po celou dobu od roku 1995, kdy nabyl zákon o rozhodčím řízení účinnosti, až do roku 2009 prakticky zcela ignorovaly unijní právní úpravu reprezentovanou zejména Směrnicí ES 93/13, přijatou na ochranu spotřebitele (dále jen „Směrnice“), jakož i judikaturu Evropského soudního dvora týkající se dotčené problematiky, a po roce 2009 začaly naopak mechanicky a bez jakékoli vazby na český právní pořádek aplikovat shora uvedenou Směrnici živelně a přímo, ač směrnice nemá v českém právním řádu přímý (bezprostřední) účinek.[1]

Vládní novela zákona o rozhodčím řízení tak byla ve shora uvedeném světle jednou z vládních priorit, tak jako je jí mimosoudní řešení sporů vůbec, srov. např. v této souvislosti rovněž aktuální návrh zákona o mediaci[2]. Vláda se se svým úkolem vypořádala – nazíráno zájmem spotřebitelské veřejnosti na jedné straně i zájmem podnikatelské veřejnosti na straně druhé – relativně zdárně. Vznikl tak kompromisní text, jehož některé dílčí aspekty budou zmíněny dále.

Rozhodčí smlouva na samostatné listině

V letech 2009 až 2011 se používání rozhodčích doložek ve spotřebitelských smlouvách, aniž by došlo ke změně právní úpravy, ocitlo pod značným mediálním tlakem spotřebitelské veřejnosti, sdružení na ochranu spotřebitele, veřejného ochránce práv, a konečně i části právnické veřejnosti.[3] Novelou zákona č. 149/2012 Sb. vychází zákonodárce vstřícně zejména spotřebitelské veřejnosti, která volala po zpřísnění právní úpravy týkající se používání rozhodčích doložek ve spotřebitelských smlouvách[4]. Zakázat rozhodčí doložky ve spotřebitelských smlouvách úplně bylo nicméně legislativně neúnosné, neboť by to činilo ze spotřebitelů „kontrahenty druhé kategorie“ a taková právní úprava by již šla daleko nad rámec ochrany spotřebitele jako tzv. slabší smluvní strany. V konečném důsledku by se jednalo o kontraktační zákaz pro spotřebitele a možné porušení čl. 7 Listiny, podle kterého je každý způsobilý mít práva, jakož i z toho plynoucí způsobilost k právním úkonům. Na druhou stranu zde byla snaha zákonodárce vyhovět unijní politice vyšší informovanosti spotřebitelské veřejnosti obecně a stanovit alespoň základní penzum informací[5], které musí rozhodčí doložka obsahovat, aby mohla být právně relevantním základem rozhodčího řízení a nebyla označena za neplatnou. V ustanovení § 3 odst. 5 RozŘ jsou tyto informace vyjmenovány.

Zásadní oproti předchozí právní úpravě je především to, že zatímco před novelou mohla být rozhodčí smlouva (doložka) uzavřena jako součást smlouvy hlavní, kterou strany mezi sebou uzavřely, a dokonce i jako součást podmínek, kterými se smlouva hlavní řídí, tedy jako součást všeobecných smluvních podmínek ve smyslu ust. § 273 ObchZ, nově bude muset být rozhodčí smlouva uzavřena ve spotřebitelském vztahu na samostatné listině. Smyslem uvedené právní úpravy, inspirované právní úpravou německou, je zamezit situacím, kdy byly v některých případech rozhodčí doložky do spotřebitelských smluv proti vůli, nebo spíše bez vědomí spotřebitele oktrojovány, aniž by spotřebitel o jejich výskytu ve smlouvě nebo ve smluvních podmínkách věděl, nebo aniž by si byl vědom jejich smluvního normativního dosahu. Kritici předchozí právní úpravy zejména z řad spotřebitelských organizací namítali, že rozhodčí doložky psané malým písmem ve formulářových smlouvách odklání řešení sporu od obecné soudní soustavy k rozhodcům, kteří jsou často členy zájmových sdružení podnikajících v oblasti rozhodčího řízení a jsou často závislí na některých dodavatelích. Oponenti namítali, že spotřebitel podepsal smlouvu s rozhodčí doložkou obsaženou ve formulářové smlouvě

vždy dobrovolně a že i na něho a jeho smluvní kontraktaci by se měla vztahovat zásada pacta sunt servanda.

Novela zákona uspokojuje podle mého názoru v tomto ohledu obě dvě strany, neboť rozhodčí doložky ve spotřebitelských smlouvách nezakazuje, což uvítají jistě podnikatelé, kteří mají portfolio smluv se spotřebiteli, kteří ve zvýšené míře své dluhy bez objektivních důvodů nehradí a schovávají se za pomalou státní justici, a na druhé straně znemožňuje obejít vůle spotřebitele, který si mnohdy v rychlosti kontraktačního procesu rozhodčí doložky nevšiml, tak, že klade kogentní požadavek, aby byla rozhodčí doložka obsažena na samostatné listině. Shora uvedený požadavek vyjadřuje zákonodárce normativní větou „Sjednává-li se rozhodčí smlouva pro řešení sporů ze spotřebitelských smluv, musí být sjednána samostatně a nikoliv jako součást podmínek, jimiž se řídí smlouva hlavní; jinak je neplatná.“ (§ 3 odst. 3 RozŘ po novele).

Obligatorní náležitosti rozhodčí smlouvy

Dalším požadavkem zákona, který novela nově kotví, je, že rozhodčí doložka musí obsahovat povinně některé základní náležitosti, bez nichž by mohla být shledána neplatnou. O tomto tématu bylo již pojednáno[6], proto se zde omezím pouze na subjektivní konstatování, že obligatorní náležitosti rozhodčí smlouvy jsou jedním z neuralgických bodů novely, neboť rozhodčí smlouva obsahující všechny zákonem požadované náležitosti v sobě nese výrazný autodestruktivní prvek, neboť dikci rozhodčí smlouvy bude velice nesnadné upravit tak, aby se vždy jevila dostatečně úplná, pravdivá a určitá (přesná) každému soudci, který bude její platnost jako rozhodovací autorita poměřovat. Jak bylo předznamenáno shora, obligatorní náležitosti rozhodčí smlouvy uzavírané mezi spotřebitelem a dodavatelem jsou vyjmenovány v ust. § 3 odst. 5 RozŘ. Podle dotčeného ustanovení musí rozhodčí doložka obsahovat také pravdivé, přesné a úplné informace o

- a) způsobu určení rozhodce nebo že rozhoduje stálý rozhodčí soud,
- b) způsobu zahájení rozhodčího řízení,
- c) odměně rozhodce a předpokládaných druhích nákladů, které mohou spotřebiteli v rozhodčím řízení vzniknout a o pravidlech pro jejich přiznání,
- d) místu konání rozhodčího řízení,
- e) způsobu doručení rozhodčího nálezu spotřebiteli a
- f) tom, že pravomocný rozhodčí nálezn je soudně vykonatelný.

Výkladové potíže v aplikační praxi zde ukáže nebo neukáže až míra judikturní přisnosti, s jakou budou vykládány nároky na pravdivost, přesnost a úplnost zákonem požadovaných informací.

Informační povinnost

Ve světle nově kladeného požadavku zákonem pojmenovaných obligatorních náležitostí rozhodčí smlouvy pak nemožno pominout na to navazující požadavek, upravený nově v ust. § 3 odst. 6 RozŘ, podle něhož je podnikatel povinen poskytnout spotřebiteli s dostatečným předstihem před uzavřením rozhodčí doložky náležitě vysvětlení, aby byl (spotřebitel) schopen posoudit, jaké důsledky pro něho mohou uzavřením rozhodčí doložky nastat. Náležitým vysvětlením se rozumí vysvětlení všech náležitostí rozhodčí doložky. Je přínosem, že zde zákon neponechává definici pojmu „náležitě vysvětlení“ na soudní judikatuře, neboť sjednocení jeho judikturní definice by v aplikační praxi mohlo pro značnou neurčitost sémantického významu tohoto slovního spojení trvat déle a zapříčinit zbytečné formální zneplatnění řady rozhodčích smluv. Náležitým vysvětlením se podle poslední věty dotčeného ustanovení rozumí vysvětlení všech náležitostí rozhodčí doložky.

Náležitostmi rozhodčí smlouvy jsou kromě identifikace jejích stran a obsahu, kterým je projev vůle jejích kontrahentů směřující k založení pravomoci rozhodce (náležitosti základní, esenciální, essentialia negotii) a nově i náležitosti upravené v ust. § 3 odst. 5 RozŘ, o nichž bylo pojednáno shora, dále náležitosti obvyklé (naturalia negotii) a nahodilé (accidentalia negotii), které rozhodčí smlouva obsahovat může, ale nemusí. Z textu zákona lze soudit, že se uvedená povinnost nevztahuje na vysvětlování náležitostí rozhodčí smlouvy (doložky) v jejím teoretickém slova smyslu obecně, ale pouze k vysvětlení náležitostí konkrétní rozhodčí smlouvy (doložky), kterou má podnikatel se spotřebitelem uzavřít. Pokud tedy spotřebiteli předložená rozhodčí doložka neobsahuje obvyklé nebo nahodilé náležitosti, postačí, pokud budou vysvětleny ty náležitosti, které (konkrétní) rozhodčí doložka obsahuje.

Co může, a také (bohužel) bude, v aplikační praxi působit při sjednávání spotřebitelských smluv obsahujících rozhodčí doložku problém, je značně neurčitě a časově neohraničené vymezení (resp. nevymezení) časového okamžiku označeného zákonodárcem slovním spojením „s dostatečným předstihem před uzavřením rozhodčí doložky“. Má-li podnikatel (dodavatel) ze zákona povinnost poskytnout spotřebiteli s dostatečným předstihem před uzavřením rozhodčí doložky náležitě vysvětlení, aby byl (spotřebitel) schopen posoudit, jaké důsledky pro něho mohou uzavřením rozhodčí doložky nastat, generuje tato zákonná povinnost několik otázek. Předně je to již shora zmíněná otázka týkající se časového ukotvení okamžiku, který lze označit jako „dostatečný předstih“. Dále je to otázka, jakým způsobem bude splnění této povinnosti zkoumáno v případném následném řízení o žalobě na zrušení rozhodčího nálezu vedeného podle ust. § 31 písm. h) RozŘ, podle něhož může být rozhodčí nález nově zrušen z důvodu, že rozhodčí smlouva týkající se sporů ze spotřebitelských smluv neobsahuje informace požadované v § 3 odst. 5 RozŘ, popřípadě tyto informace jsou záměrně nebo v nezanedbatelném rozsahu neúplné, nepřesné nebo nepravdivé.

Požadavky na vzdělání rozhodce

Novela zákona o rozhodčím řízení svobodněvolní autonomii vůle účastníků rozhodčího řízení, resp. kontrahentů rozhodčí smlouvy ve vztahu k řešení sporů ze spotřebitelských smluv modifikuje, když z hlediska kvalifikačních předpokladů pro výkon funkce rozhodce, které byly až do jejího přijetí nijaké, zavádí legální požadavek, aby rozhodce disponoval vysokoškolským vzděláním v oboru právo. Novela tak reaguje na to, že v aplikační praxi rozhodčího řízení se vyskytovaly tendence, kdy spory rozhodované rozhodci bez vysokoškolského vzdělání (a to nejen v oboru právo, ale vůbec) vykazovaly ve srovnání se spory rozhodovanými rozhodci s vysokoškolským vzděláním, nadto pak vysokoškolským vzděláním v oboru právo, nízkou úroveň obsahové kvality. I když je volba rozhodce stále, i po novele, plně v rukou stran rozhodčí smlouvy, které si mohou v rozhodčí smlouvě zvolit buď konkrétního, předem individualizovaného rozhodce, nebo se dohodnout na mechanismu jeho určení (srov. § 7 odst. 1 RozŘ), posiluje zákonodárce zejména s ohledem na potřebnou kvalitu rozhodování v oblasti spotřebitelského práva nároky na vzdělání rozhodců v oblasti spotřebitelských sporů. Nemalé nároky na profesní erudici rozhodce klade ostatně i poslední judikatura Ústavního soudu, kladoucí na rozhodce a kvalitu vedení rozhodčího řízení v zásadě stejné požadavky jako na kvalitu řízení před soudem.[7]

Jako rozhodce může vystupovat pouze fyzická osoba. Zákon tedy nepřipouští, aby jako osoba rozhodce vystupovala osoba právnická.[8] Uvedeným ustanovením není dotčena možnost stran rozhodčí smlouvy zvolit si k rozhodování sporu stálý rozhodčí soud, a to bez ohledu na to, zda je konkrétní stálý rozhodčí soud nadán vlastní právní subjektivitou (a je tedy právnickou osobou), či nikoliv. V relaci k § 4 RozŘ je k tomuto nezbytné uvést, že kvalifikační požadavky na výkon funkce rozhodce se vztahují i na rozhodce zapsané na seznamu rozhodců stálých rozhodčích soudů. Po novele zákona tedy již není možné jmenovat do funkce rozhodce ve spotřebitelském sporu osobu, která nově založenou kvalifikační minimum spočívající ve vysokoškolském vzdělání v oboru právo nespĺňuje a která není zapsána v seznamu rozhodců vedeném Ministerstvem spravedlnosti. Pokud ovšem nepůjde o spor „spotřebitelský“, podmínka vysokoškolského vzdělání v oboru právo se neuplatní a rozhodcem může být kdokoliv, kdo má (i) způsobilost k právním úkonům (kdo je „svéprávný“) a je zletilý.

Po novele zákona musí mít tedy rozhodce rozhodující spory ze spotřebitelských smluv vysokoškolské vzdělání v magisterském studijním oboru právo, neboť výkon funkce rozhodce je přes některé dílčí odlišnosti v podstatě podobný výkonu funkce soudce, neboť rozhodce disponuje oprávněním autoritativně rozhodovat o právech a povinnostech subjektů občanskoprávních vztahů obdobně jako soudce (ovšem s limitami danými rámcem arbitrability sporu), jejich pravomoc k rozhodování sporů je však založena rozdílně.[9] V případě rozhodce je z hlediska následků tato odpovědnost ještě zvýšena tím, že jeho rozhodnutí je zpravidla konečné a není proti němu přípustný opravný prostředek, vyjma podání žaloby na zrušení rozhodčího nálezu podle ustanovení § 31 RozŘ, kterou lze nicméně podat pouze z tam taxativně vyjmenovaných důvodů. Po novele je možno nově napadat rozhodčí nálezy i z důvodu, že rozhodce nebo stálý rozhodčí soud rozhodoval spor ze spotřebitelské smlouvy v rozporu s právními předpisy stanovenými na ochranu spotřebitele nebo ve zjevném rozporu s dobrými mravy nebo veřejným pořádkem [srov. § 31 písm. g) RozŘ], avšak tato možnost je dána právě jen ve spotřebitelských sporech (a i v těchto případech je otázkou, zda je taková míra ingerence státu do oblasti rozhodčího řízení z hlediska ústavního přípustná).

Z důvodů výše uvedených je požadavek, aby měl rozhodce, který bude rozhodovat spotřebitelské spory, vysokoškolské vzdělání v oboru právo, zcela namísto a podle mého názoru je dobře, že zákonodárce vyslyšel volání některých právnických institucí[10] po ještě větším zpřísnění kvalifikačních požadavků na výkon funkce rozhodce, kterému bude vysokoškolské vzdělání v oboru právo „slušet“, neboť rozhodce musí i během řízení dbát z procesního hlediska na čistotu procesního postupu a ve vztahu k hmotnému právu pak musí spor skutkově co nejobjektivněji zhodnotit a skutkový stav podřadit pod příslušnou dispozici (hmotně) právní normy. Námitka, že případné odborné znalosti v určitém oboru má i znalec, který je v některých případech jako osoba rozhodce vhodnější než osoba s právnickým vzděláním, zde ob stojí jen stěžít, neboť případný odbornostní deficit v oblasti práva lze při aplikaci norem spotřebitelského práva jen stěžít nahradit.

Legalita rozhodčích smluv arbitrážních center

Několik posledních let hýbala českou arbitrážní praxí otázka legality rozhodčích smluv tzv. arbitrážních center, které zakládaly k rozhodování sporu pravomoc rozhodce ad hoc zapsaného na seznamu vedeného právníkem osobou, která rozhodci pomáhala s administrací rozhodčího řízení (v praxi byly tyto instituce označovány ponejvíce jako arbitrážní centra), ale která nebyla stálým rozhodčím soudem podle § 13 RozŘ.

Zákon po novele (a to i ve sporech „nespotřebitelských“) dává stranám možnost alternativy spočívající v oprávnění neurčit v rozhodčí smlouvě rozhodce jmenovitě a stanovit si určitý mechanismus, podle kterého bude rozhodce následně určen. Zákon to vyjadřuje dikcí „stanovit způsob, jak počet i osoby rozhodců mají být určeny.“ (§ 7 odst. 1 RozŘ). Z uvedené dikce vyplývá, že rozhodce může být určen v podstatě jakkoliv, tedy např. i losem apod. V tuzemské arbitrážní praxi byl na základě tohoto legálního zmocnění rozhodce jmenován, resp. určován do funkce prostřednictvím pravidel, které vydávaly arbitrážní centra jako servisní organizace rozhodců ad hoc. Na tato pravidla bylo v rozhodčí smlouvě odkazováno a tato pravidla stanovila způsob určení rozhodce. Rozhodce byl na základě takto nastaveného mechanismu do funkce určen zpravidla předsedou servisní organizace nebo servisní organizací samotnou. Tyto organizace, jež měly a mají formu právnických osob soukromého práva (ponejvíce obchodních společností a občanských sdružení) jsou i dnes v arbitrážní praxi i literatuře označovány jako arbitrážní centra, jak bylo řečeno výše.

Pro popis geneze vzniku a činnosti arbitrážních center, vč. pozdějších diskusí o platnosti takto koncipovaných rozhodčích doložek, postačí odkázat na odbornou literaturu k této věci.[11] Postačí říci, že judikatura od účinnosti zákona neměla s rozhodčími doložkami arbitrážních center výkladový problém, neboť takto koncipovaná rozhodčí doložka činí z arbitrážních center právě onu určovací, jmenovací, nominační autoritu (onu v zahraničí naprosto běžnou soukromoprávní „appointing authority“).[12] Nejvyšší soud v této souvislosti několikrát judikoval, že i arbitrážní centra, jakož i jinak v praxi či teorii označované soukromé instituce, které nejsou stálými rozhodčími soudy ve smyslu ust. § 13 RozŘ, jsou oprávněna vydávat své statuty a řády nebo jinak označená pravidla a vést vlastní listiny (seznamy) rozhodců, ze kterých mohou být rozhodci k výkonu funkce určeni.[13] Tato praxe trvala až do 28. května 2009, kdy Vrchní soud v Praze vydal přelomový judikát sp. zn. 12 Cmo 496/2008[14], v němž činnost arbitrážních center označil za obcházení zákona. Toto rozhodnutí vyvolalo ostré reakce arbitrážních center na jedné straně[15] a naopak pozitivní reakce na straně spotřebitelských organizací na straně druhé[16].

Uvedené rozhodnutí Vrchního soudu v Praze následně „přezkoumal“ Nejvyšší soud České republiky, jehož judikatura byla do té doby k činnosti arbitrážních center „příznivá“ a rozhodčí doložky shora uvedeného typu shledával platnými, a většina jeho soudců se nově přiklonila k právnímu názoru Vrchního soudu v Praze. Na základě stanoviska Občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu České republiky byl judikát Vrchního soudu v Praze při jednání kolegia dne 13. ledna 2010 schválen a z hlediska sjednocování judikatury upřednostněn před judikátem Nejvyššího soudu ze dne 31. 7. 2008, sp. zn.: 32 Cdo 2282/2008 a doporučen v publikaci ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek (tzv. „Zelená sbírka“), kde byl zveřejněn pod R 45/2010.

Judikatura ve věci rozhodčích doložek arbitrážních center byla však i po publikaci usnesení Vrchního soudu v Praze v Zelené sbírce roztržštěná a řada krajských soudů je nadále shledávala při své rozhodovací praxi platnými[17].

Otázku, zda mohou arbitrážní centra nebo rozhodci ad hoc vydávat jako soukromoprávní subjekty své statuty a řády, prozatímně vyřešilo sjednocující Stanovisko občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu České republiky, dostupné na jeho webové prezentaci (www.nsoud.cz), v němž se konstatuje, že: „Vzhledem k tomu, že v rámci odborné veřejnosti, ovšem s dopady pro četná smluvní ujednání, vznikaly pochybnosti o právním názoru Nejvyššího soudu v rámci rozhodčích řízení (v otázce platnosti rozhodčích doložek), přijal velký senát Nejvyššího soudu sjednocující právní názor, který je totožný s názorem Vrchního soudu v Praze, jenž byl již dříve publikován ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek. Podle Velkého senátu Nejvyššího soudu platí, že „Pokud rozhodčí smlouva neobsahuje přímé určení rozhodce ad hoc (pro tento konkrétní případ), respektive konkrétní způsob jeho určení, ale v této souvislosti jen odkazuje na rozhodčí řád vydaný právníkem osobou, která není stálým rozhodčím soudem zřízeným na základě zákona, pak je taková rozhodčí smlouva neplatná pro obcházení zákona a to podle § 39 obč. zákona. Nebo-li pokud subjekt, který není stálým rozhodčím soudem, zřízeným na základě zákona, vykonává takové činnosti, které spadají podle zákona o rozhodčím řízení výlučně do působnosti stálých rozhodčích soudů, jde o zcela zřejmý a logicky odvoditelný úmysl obcházet zákon a o nastavení podmínek vzbuzujících pochybnosti o nestranném a předvídatelném rozhodování. Nelze mít ani za to, že by se účastníci byli dohodli na tom, že by jejich případný spor řešil ad hoc rozhodce, neboť žádný takový rozhodce nebyl v rozhodčí smlouvě přímo uveden, tedy jasným a zákonu odpovídajícím způsobem nebyl stanoven způsob, jak by příslušný rozhodce měl být určen.“

Z uvedeného stanoviska Nejvyššího soudu mj. vyplývá, že právnické osoby, které nejsou stálým rozhodčím soudem ve smyslu § 13 RozŘ (v praxi i teorii označované jako „arbitrážní centra“), mohou působit „jen“ jako „jmenovací, určovací autorita“ ve smyslu § 7 odst. 1 zákona o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů („appointing authority“). Možnost jmenovat rozhodce třetí osobou jako způsob určení rozhodce podle § 7 odst. 1 RozŘ je totiž v české, ale prakticky i ve všech zahraničních právních úpravách, dána všem subjektům, na které strany v rozhodčí smlouvě (doložce) odkážou, a není vyhrazena jen tuzemským či zahraničním stálým rozhodčím soudům. O tom tedy sporu není. Teprve pokud s přihlédnutím ke všem okolnostem případu a obsahu jimi vydávaných pravidel vykonávají i takové činnosti, které spadají podle zákona o rozhodčím řízení výlučně do působnosti stálých rozhodčích soudů, může jít o obcházení zákona a taková rozhodčí smlouva může být za splnění dalších podmínek neplatná podle § 39 ObčZ.[18]

Shora uvedená judikatura a stanoviska Nejvyššího soudu České republiky tak s účinností od 12. května 2011, kdy bylo Stanovisko veřejně prezentováno, zneplatnila ty rozhodčí doložky, v nichž byl rozhodce určován odkazem na pravidla právnických osob (arbitrážního centra), které nejsou stálým rozhodčím soudem podle § 13 RozŘ. Uvedené stanovisko jsem podrobil kritice.[19] Nyní po přijetí novely, která možnost určovat rozhodce odkazem na pravidla rozhodčího řízení podle § 19 odst. 4 RozŘ výslovně umožňuje, bude možno Stanovisko Nejvyššího soudu aplikovat pouze na rozhodčí smlouvy (doložky) uzavřené před účinností novely zákona.

Dílčím závěrem lze uzavřít, že rozhodčí doložky arbitrážních center obsahující způsob určení rozhodce odkazem na pravidla těmito arbitrážními centry vydaná se po novele zákona budou vykládat v dvojím režimu. Platnost rozhodčích doložek sjednaných před sjednocujícím stanoviskem Nejvyššího soudu (otázkou je, zda judikatura bude v tomto případě platit retroaktivně) bude vykládána ve světle tohoto stanoviska, nebude-li ovšem k přezkumu Ústavním soudem jeho judikaturní dosah relativizován. Tak se ovšem stane nebo nestane až po vydání tohoto komentáře, a i proto je třeba judikaturu Ústavního soudu k tomuto „pře-pravidlování“[20], resp. k této změně pravidel v náhledu na platnost takto uzavřených rozhodčích smluv (doložek) pečlivě sledovat. K otázce možnosti retroaktivity judikatury stran platnosti rozhodčích doložek arbitrážních center se zatím vyjádřil jasně pouze Krajský soud v Brně, který ji posoudil jako nepřipustnou a dovedl, že rozhodčí smlouvy arbitrážních center mohou být shledány neplatnými, jen byly-li uzavřeny po 28. květnu 2009[21] (soud vzal za „bod zlomu“ judikát Vrchního soudu v Praze, sp. zn. 12 Cmo 496/2008, a nikoli sjednocující stanovisko Nejvyššího soudu ze dne 12. května 2011, kteréžto řešení se možná nabízelo spíše).[22]

Rozhodčí smlouvy (doložky) uzavřené po účinnosti novely zákona se budou spravovat režimem jeho ustanovení po novele. Právní jistotu ve věci platnosti rozhodčích doložek arbitrážních center přináší novela vložení věty druhé komentovaného ustanovení, ve znění: „Rozhodce může být určen i stranami dohodnutou osobou nebo způsobem uvedených v pravidlech pro rozhodčí řízení podle § 19

odst. 4 RozŘ." Z uvedeného ustanovení vyplývá, že zákonodárce po novele zpřesňuje a vyjasňuje postavení arbitrážních center[23] tím, že tato budou (kromě případných jiných subjektů) osobou ve smyslu ust. § 7 odst. 1 věta druhá RozŘ, kterou může být rozhodce určen, pokud se na tom strany v rozhodčí smlouvě dohodnou.[24] Možno doplnit, že dikce zákona neomezuje osobu ve smyslu § 7 odst. 1 věta druhá RozŘ na osobu právnickou, protože může být jmenovací autoritou („appointing authority“) i osoba fyzická[25], i když to v praxi asi nebude příliš časté. Je také nerozhodné, o jakou osobu se jedná, zda o osobu tuzemskou (českou) nebo cizí (zahraniční). Podstatné je jedině to, aby tato osoba byla skutečně „osobou v právním slova smyslu“, tedy aby měla právní subjektivitu podle českého práva nebo některé ze zahraničních právních úprav a aby bylo její určení dostatečně určité a nevznikaly pochybnosti o její existenci. Pokud půjde o osobu právnickou, nebylo by od věci (i když to zákon nikde nepřikazuje), aby byl součástí jmenovacího dekretu nebo jinak označeného dokumentu, kterým je rozhodce ve smyslu § 7 odst. 1 věta druhá RozŘ do funkce určen, popř. součástí spisu rozhodčího řízení, rovněž výpis z obchodního rejstříku nebo jinak označené evidence takové „osoby“. V případě českých právnických osob si nicméně úsudek o jejich existenci udělá soud v případném řízení o žalobě na zrušení rozhodčího nálezu ve smyslu ust. § 31 RozŘ sám, neboť to od něj lze s ohledem na jeho materiální a technické zabezpečení spravedlivě požadovat.

Rozhodování podle zásad spravedlnosti

Co se týče možnosti rozhodovat spor podle zásad spravedlnosti, novela zákona vyloučila možnost sjednat rozhodování podle zásad spravedlnosti ve spotřebitelských sporech (viz § 25 odst. 3 RozŘ), čímž zamezuje stavu, aby byla v rámci rozhodování podle zásad spravedlnosti vyloučena ochránářská kogentní ustanovení právního řádu na ochranu spotřebitele. Novou právní úpravu lze v tomto smyslu přivítat, neboť vyloučením aplikace těchto ustanovení by mohla být (sice dohodou stran, ale přesto) právní úprava ochrany spotřebitele v oblasti rozhodčího řízení podstatně eliminována, což by nebylo v souladu s legislativními trendy unijními ani s legislativními trendy českého zákonodárce.

Rozhodování podle zásad spravedlnosti (*ars aequi et boni*)[26] se spíše uplatňuje v oblasti mezinárodního práva, kde si strany volí tento způsob rozhodování z důvodu, že je pro ně v tom kterém případě vhodnější dát rozhodcům tuto pravomoc, než aby bylo rozhodováno striktně podle norem hmotného práva zvolených na základě kolizních ustanovení. V českém právním řádu se tohoto ustanovení po přijetí novely zákona o rozhodčím řízení nově využije již jen ve sporech, které lze označit jako nespotebitelské, kdy jedna ze stran smlouvy není spotřebitelem ve smyslu jeho definičního vymezení podle § 52 odst. 3 ObčZ, nebo dodavatelem (§ 52 odst. 2 ObčZ). Rozhodování podle zásad spravedlnosti umožňuje odklon nejen od dispozitivních ustanovení zákona (u nichž je odklon možný již z povahy věci a která se aplikují jen tehdy, neujednaly-li si strany něco jiného), ale i od norem kogentních. Jedinou limitou danou zákonem je nezbytnost respektování veřejného pořádku (tzv. „*ordre public*“)[27].

Rozhodování podle zásad spravedlnosti je jedním z rozdílů mezi řízením soudním, kde je soudce povinen se vždy a za každých okolností řídit zákonem, a řízením rozhodčím; rozhodování podle zásad spravedlnosti je prvkem charakteristickým pouze pro rozhodčí řízení. Pokud je v rozhodčí smlouvě obsažena „ekvitální klauzule“, je rozhodce oprávněn odchytil se při rozhodování od platné kogentní právní úpravy a při respektování *ordre public* spor rozhodnout podle zásad, které považuje za daný konkrétní případ aplikovatelné jako zásady „spravedlivé“. I v řízení, kde rozhodci rozhodují na základě zásad spravedlnosti, jsou však povinni respektovat požadavky stran obsažené v žalobním nebo protižalobním petitu a nemohou jít nad něj (*arbiter ne eat ultra petitem*). Rozhodování podle zásad spravedlnosti také neznamená, že rozhodci disponují řízením v nějaké zvýšené procesní míře. Jde pouze o to, že rozhodci mohou více přihlížet např. k obchodním zvyklostem nebo neaplikovat kogentní ustanovení zákona, jež se jim po jejich pečlivém uvážení jeví jako rozporná s tím, co je „spravedlivé a dobré“. Jakýsi výčet „zásad, které jsou spravedlivé“ nikde v zákoně obsažen není a jakékoliv podzákoné normativní vymezení může být v tomto slova smyslu pro rozhodce pouze vodítkem, nikoliv normativem, byť je možno dát rozhodovací proceduře podle zásad spravedlnosti určité obecné kontury [např. v dohodě o postupu v řízení podle § 19 odst. 1, popř. odst. 4 RozŘ (pravidla rozhodčího řízení)]. Ty mohou být ostatně obsaženy i v rádech tuzemských nebo zahraničních stálých rozhodčích institucí. Co vše bude možno v konkrétním posuzovaném případě zahrnout pod pojem „rozhodování podle zásad spravedlnosti“, bude však vždy záležet pouze na právním citu konkrétního rozhodce a brilantní argumentaci stran sporu, které mohou rozhodce přesvědčivostí a vytříbeností své právní i

mimoprávní argumentace, jejíž využití se v rámci rozhodování podle ekvity ve zvýšené míře nabízí, přesvědčit o své pravdě.

Vedle rozhodování podle zásad spravedlnosti (označovaného také jako rozhodování podle zásad ekvity či rozhodování podle ekvity) znají některé právní řády ještě rozhodování jako *amiabile compositeur* (z francouzského práva, srov. čl. 1474 du Code de procédure civile). Jedná se tak o dvě koncepce rozhodování, které umožňují odklon od rozhodování podle hmotného práva určitého státu, podle kterých by jinak bylo rozhodováno, kdyby strany rozhodčí smlouvy nepověřily rozhodce rozhodováním podle zásad spravedlnosti (*ars aequo et bono*) nebo podle *amiabile compositeur*.^[28] Jak však v této souvislosti konstatuje Naděžda Rozehnalová, obě koncepce se od sebe těžko odlišují a není vždy snadné rozeznat, kdy je rozhodováno podle zásad spravedlnosti a kdy jako *amiabile compositeur*.^[29] Doktrína vymezuje rozdíl mezi těmito dvěma formami rozhodování tak, že v případě rozhodování podle *amiabile compositeur* rozhodci rozhodují podle práva a podle právních principů daného právního řádu, ale mohou tento právní řád v některých vymezených věcech modifikovat. Jak uvádí prof. Rozehnalová s odkazem na francouzskou první nauku^[30], Boisseson v této souvislosti hovoří o tom, že *amiabile compositeur* lze definovat jako „proces hledající právo a spravedlnost za účelem nalezení nejspravedlivějšího řešení“ a odkazuje na pojednání citovaného autora^[31].

Poslední větou odstavce třetího, nově vloženou do zákona novelou provedenou zákonem č. 19/2012 Sb. vylučuje zákon aplikaci zásad spravedlnosti ve sporech spotřebitelských. Pokud by byla ve spotřebitelském sporu sjednána rozhodčí smlouva (doložka), která by pověřovala rozhodce k rozhodnutí sporu podle zásad spravedlnosti, byla by v této části neplatná, nebyla by však neplatná jako celek, neboť ujednání o pověření rozhodce k rozhodnutí sporu podle zásad spravedlnosti je nahodilou složkou (*accidentalia negotii*) rozhodčí smlouvy a je od ní oddělitelné. Spor by musel být následně rozhodci rozhodnut podle hmotného práva.

Pokud by rozhodce rozhodl „nespotřebitelský“ spor podle zásad spravedlnosti, ač k tomu nebyl stranami pověřen, nebylo by to důvodem ke zrušení rozhodčího nálezu soudem postupem podle § 31 RozŘ, ale k odpovědnosti rozhodce za škodu takovým způsobem případně způsobenou.

Pokud by rozhodce rozhodl „spotřebitelský“ spor podle zásad spravedlnosti, ač k tomu nebyl stranami pověřen, bylo by to důvodem ke zrušení rozhodčího nálezu soudem postupem podle § 31 RozŘ, dále k odpovědnosti rozhodce za škodu takovým způsobem případně způsobenou a mohl by být dán v případě opakovaného porušení této povinnosti důvod k vyškrtnutí rozhodce ze seznamu rozhodců vedeného Ministerstvem spravedlnosti (§ 35c odst. 2 RozŘ).

Meritorní přezkum rozhodčího nálezu

Podle nově vloženého zrušovacího důvodu uvedeného pod písm. g) je důvodem ke zrušení rozhodčího nálezu případ, kdy rozhodce nebo stálý rozhodčí soud rozhodoval spor ze spotřebitelské smlouvy v rozporu s právními předpisy stanovenými na ochranu spotřebitele nebo ve zjevném rozporu s dobrými mravy nebo veřejným pořádkem. Důvodem vedoucím ke zrušení rozhodčího nálezu soudem není postup, kdy rozhodce rozhodoval spor v rozporu s řádem (nerozhodno, zda tuzemského či zahraničního) stálého rozhodčího soudu, přičemž je za této situace nerozhodné, zda spor rozhodoval jménem stálého rozhodčího soudu nebo jako rozhodce *ad hoc*. Důvodem ke zrušení rozhodčího nálezu podle uvedeného ustanovení není ani to, pokud bylo rozhodováno podle pravidel zakotvených v dohodě o postupu v řízení podle § 19 odst. 1 RozŘ, anebo podle pravidel rozhodčího řízení podle § 19 odst. 4 RozŘ a rozhodce v průběhu rozhodčího řízení tato pravidla porušil, pokud tím nedošlo k naplnění některého z jiných zrušovacích důvodů taxativně vyjmenovaných v ust. § 31 RozŘ.

Co se týče nově vloženého ustanovení zakládajícího možnost meritorního přezkumu rozhodčího nálezu, je toto nově vložené ustanovení velice diskutabilní, neboť vyjádřeno judikaturou Nejvyššího soudu České republiky, „Měl-li by soud v rámci řízení o zrušení rozhodčího nálezu přezkoumávat jeho věcnou správnost, pozbyla by smyslu právní úprava rozhodčího řízení.“^[32] Jak konstatuje důvodová zpráva k tomuto ustanovení zákona, oproti dosavadní koncepci se zavádí možnost věcného přezkumu nálezů vydaných ze spotřebitelského sporu. Toto je odůvodněno potřebou širší ochrany spotřebitele. V současné době požadavek na věcný přezkum rozhodčího nálezu soudem z právních předpisů Evropské unie nevyplývá, nicméně Směrnice ES 93/13 o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských

smlouvách v příloze č. 1 uvádí, že nelze spotřebitele zbavit práva podat žalobu. Demonstrativně pak uvádí, že takovým zbavením je například „donucení spotřebitele předkládat spory výlučně rozhodčímu soudu, na který se nevztahují ustanovení právních předpisů.“ Příloha má však pouze informativní charakter a není pro členské státy závazná. Trend vývoje unijního práva však zde vedl k zavedení věcného přezkumu rozhodčího nálezu ve spotřebitelských sporech, tedy k zavedení zásady, že uzavřením rozhodčí doložky nelze spotřebitele zbavit práva na soudní přezkum věci. Právo soudního přezkumu rozhodčího nálezu ve spotřebitelských sporech tedy zákonodárce v návaznosti na stávající koncepci zákona o rozhodčím řízení prostřednictvím komentovaného ustanovení umožnil.[33]

Z výše uvedeného vyplývá, že český zákonodárce zde časově i obsahově předbíhá ochranářskou politiku EU v oblasti spotřebitelského práva a zavádí do českého právního řádu ve spotřebitelských věcech meritorní přezkum rozhodčího nálezu soudem. Zda je to dobře, ukáže až budoucnost. Na jednu stranu je třeba z pohledu ochrany spotřebitele jakožto slabší kontraktační strany meritorní přezkum rozhodčího nálezu soudem vítat, na stranu druhou se ve spotřebitelských sporech, kterých je v praxi rozhodčího řízení většina, stává z rozhodčího tribunálu namísto konečné rozhodovací instance jakási „před-instance“ soudního řízení před soudem 1. stupně. To může vést, a v praxi také povede, k dalšímu prodlužování délky trvání sporů, což je snadno předvídatelný důsledek nové právní úpravy, který však zákonodárce pravděpodobně neměl za cíl. Touto vpravdě nestandardní úpravou, která kombinuje rozhodčí řízení a řízení soudní, se tak vytváří z rozhodčího řízení ve spotřebitelských sporech další rozhodovací instance a reálně hrozí další průtahy v řízení. Uvidíme tedy, jak se vyvine situace v rámci EU a zda nebude český zákonodárce toto kontroverzní ustanovení později novelou legislativně modifikovat. Je také otázkou, zda je meritorní přezkum rozhodčího nálezu soudem, jak jej zákon nově v ust. § 31 písm. g) RozŘ, v souladu s Listinou, neboť ta v ust. čl. 36 odst. 1 zakládá rozhodčí řízení k řízení soudnímu jako ústavní alternativu, nemluví však o možnosti hierarchizace v podobě „mocenské převahy“ soudní soustavy nad rozhodci, k níž po novele právně i fakticky dochází. Kontrolní pravomoc soudu vtělená ve vztahu k rozhodčímu řízení převážně do ust. § 31 RozŘ tak dostává v podobě nově vloženého ust. § 31 písm. g) podobu věcně a funkčně nadřazeného postupu orgánu moci soudní a činí z rozhodce nebo stálého rozhodčího soudu (sice nikoliv de iure, ale bezesporu de facto) orgán soudní soustavy, jemuž je funkčně nadřazen okresní soud.

Námítka nedostatku pravomoci rozhodce

Do ustanovení § 33 RozŘ ve znění: „Soud zamítne návrh na zrušení rozhodčího nálezu, který se opírá o důvody § 31 písm. b) nebo c), jestliže strana, která se domáhá zrušení rozhodčího nálezu, neuplatnila, ač mohla, takový důvod v rozhodčím řízení nejpozději, než začala jednat ve věci samé.“, byla doplněna normativní věta „To neplatí, jde-li o spory ze spotřebitelských smluv.“

Na základě ustanovení § 33 RozŘ je soud ex offio povinen zamítnout návrh na zrušení rozhodčího nálezu, který se opírá o důvody stanovené v ust. § 31 písm. b) nebo c) RozŘ, jestliže strana, která se domáhá zrušení rozhodčího nálezu, neuplatnila, ač mohla, takový důvod v rozhodčím řízení nejpozději, než začala jednat ve věci samé. To neplatí, jde-li o spory ze spotřebitelských smluv.

Z uvedeného ustanovení plyne požadavek na omezení účelového namítání zejména neplatnosti rozhodčích smluv, neboť v tuzemské arbitrážní praxi počátku 21. století se stalo negativním trendem, že strana se nejprve aktivně či pasivně „pustila“ do řízení, a pokud byl jeho výsledek v její neprospěch, začala teprve aposteriori namítat, že rozhodčí smlouva byla od počátku neplatná, ač takový důvod v řízení před rozhodci nenamítla. Úprava obsažená v ustanovení § 33 RozŘ, pokud se týká doby stanovené ke vznesení námítky nepříslušnosti rozhodce (rozhodčího soudu), je v souladu s čl. V a VI EUml. Zákon z tohoto důvodu stanoví obecný zákaz uplatnit takový důvod až v žalobě na zrušení rozhodčího nálezu, pokud již nebyl uplatněn v řízení před rozhodci. Výjimku z tohoto obecného principu stanoví zákon nově novelou pro oblast spotřebitelských vztahů, kde se uplatní zesílená ochrana spotřebitele, a do ustanovení § 33 RozŘ se nově vkládá poslední věta, podle které se důvody zrušení rozhodčího nálezu podle § 31 písm. b) nebo c) RozŘ, jde-li o spory ze spotřebitelských smluv, uplatní v rozhodčím řízení i poté, co strana začala jednat ve věci samé.

Z hlediska časového je ustanovení § 33 RozŘ vázáno na uplatnění, resp. neuplatnění důvodů podle § 31 písm. b) nebo c) RozŘ k okamžiku, který zákon označuje jako „nejpozději, než začala jednat ve věci samé.“ Tímto okamžikem bude v praxi rozhodčích řízení zpravidla první vyjádření se strany do

řízení, tj. podání žalobní odpovědi apod. Byla-li strana žalovaná vyzvána rozhodcem k podání žalobní odpovědi a je názoru, že pravomoc rozhodce není ve smyslu ust. § 15 odst. 1 RozŘ dána, nemusí žalobní odpověď do merita věci sepisovat, ale postačí také, vznesli-li pouze námitku nedostatku pravomoci rozhodce tak, jak to předpokládá (na § 33 RozŘ navazující) ust. § 15 odst. 2 RozŘ, kde se stanoví, že námitku nedostatku pravomoci, zakládající se na neexistenci, neplatnosti nebo zániku rozhodčí smlouvy, nejde-li o neplatnost z důvodu, že ve věci nebylo možno rozhodčí smlouvu uzavřít, může strana vznést nejpozději při prvním úkonu v řízení týkajícího se věci samé. Z uvedeného lze usuzovat, že za první úkon v řízení nebude možno považovat např. žádost osoby žalované nebo jejího právního zástupce o odročení ústního jednání, nebo o prodloužení lhůty k podání žalobní odpovědi apod. Takový výklad by byl příliš striktní, neboť tyto příkladmo uvedené návrhy nelze označit za jednání (úkony) týkající se věci samé. Bude vždy záležet na posouzení toho kterého případu, zda se jednalo či nejednalo o první úkon ve věci samé. Důkazní břemeno o tom, že a jak důvody podle § 31 písm. b) a c) RozŘ uplatnila, nese strana sporu, která se zrušení rozhodčího nálezu z těchto důvodů dovolává. Pokud strana tyto skutečnosti soudu neprokáže, je soud ex lege povinen žalobu na zrušení rozhodčího nálezu zamítnout.

Na základě novely byla do ustanovení § 33 RozŘ doplněna věta poslední, která vylučuje aplikaci uvedeného ustanovení na oblast spotřebitelských sporů. Jedná se tak o jedno z mnoha ustanovení, které novela přinesla a jejichž cílem je zajistit vyšší ochranu spotřebitele v oblasti rozhodčího řízení. V dotčeném případě se tak spotřebiteli zjednává protekcionistická výhoda namítnout důvod neplatnosti rozhodčí smlouvy podle § 31 písm. b) anebo c) RozŘ i přesto, že v rozhodčím řízení takovou námitku nevznesl. Nakolik je taková úprava správná, není možné ještě soudit, jisté však je, že ke zvýšení obezřetnosti jednání průměrného spotřebitele a ke snížení jeho lehkomyšlnosti určitě nepřispěje. Smyslem ustanovení § 33 RozŘ je totiž sankce za nedbalost a pasivitu v rozhodčím řízení, které v aplikační praxi naráží v drtivé většině případů na to, že dlužník se před věřitelem (podobně jako je tomu v řízení před soudem) „schovává“, mění adresy, nebo má adresu bydliště na obecním úřadě apod.[34] a rozhodčího řízení se sám ze své viny účastní jen pasivně, pokud vůbec. Za to, že nestřeží svá práva, jak by měl, poskytuje nyní zákonodárce spotřebiteli (a to navýsost paradoxně) výhodu učinit tak dodatečně a námitky, které nevznesl v rozhodčím řízení, vznést v řízení soudním. Českého zákonodárce částečně ospravedlňuje, že jde o zjevnou reakci na právní úpravu v některých jiných národních právních řádech a na unijní judikaturu[35].

Seznam rozhodců vedený Ministerstvem spravedlnosti

K výčtu základních změn, ke kterým dochází na základě novely provedené zákonem č. 19/2012 Sb. zbývá doplnit, že spor ze spotřebitelské smlouvy je oprávněn rozhodovat pouze rozhodce, který je zapsán na seznamu rozhodců vedený Ministerstvem spravedlnosti podle § 35a RozŘ (srov. též ust. § 4 odst. 4 RozŘ). Prostřednictvím ustanovení § 35a-35d se do zákona vkládá nová část zákona upravující seznam rozhodců, vedených Ministerstvem spravedlnosti. Podle důvodové zprávy k těmto ustanovením je jejich smyslem „nastavit veřejný seznam, který bude dobrovolnou databází rozhodců.“[36] Zápis rozhodce v tomto veřejnoprávním rejstříku je základní podmínkou pro to, aby rozhodce vůbec mohl projednat a rozhodnout spor v rozhodčím řízení, neboť pokud by v seznamu zapsán nebyl a byl by v rozhodčí smlouvě stranami pověřen k projednání a rozhodnutí sporu, spor by ze zákona rozhodovat nesměl. Tato podmínka se nicméně týká pouze oblasti řešení spotřebitelských sporů, což znamená, že spory, které nemají tento charakter, mohou rozhodovat i rozhodci, kteří v seznamu vedeném Ministerstvem spravedlnosti zapsáni nejsou.

Seznam rozhodců bude veřejný, každý bude oprávněn do něho nahlížet; zákon ke škodě věci výslovně nestanoví, že si z něj bude moci pořizovat opisy a výpisy, a řešení této otázky tak bude otázkou praxe. Seznam rozhodců bude publikován na internetových stránkách Ministerstva spravedlnosti. Údaje, které Ministerstvo spravedlnosti o rozhodcích povede, jsou vyjmenovány v ustanovení odstavce druhého a jejich výčet je taxativní. Za povšimnutí zde stojí údaj týkající se kontaktní adresy uvedené rozhodcem [§ 35a odst. 2 písm. b) RozŘ], kdy se předpokládá, že tato adresa nebude muset být totožná s místem jeho trvalého bydliště. To lze uvítat již jen s ohledem na bezpečnost rozhodce, jehož rozhodovací pravomoc je stanovena ze zákona na úroveň rozhodovací pravomoci soudce, přičemž o soudcích se z důvodu jejich bezpečnosti rovněž adresy jejich trvalého pobytu nezveřejňují. Postačí tak, aby u jména a příjmení rozhodce byla jako kontaktní adresa uvedena např. adresa stálého rozhodčího soudu, na

jehož seznamu je zapsán, nebo adresa arbitrážního centra, podle jehož pravidel rozhodčího řízení je rozhodce určen do funkce a podle nichž v řízení postupuje (srov. § 19 odst. 4 RozŘ).

Závěr

Závěrem lze shrnout, že „euronovela“ zákona o rozhodčím řízení vnáší do českého práva rozhodčího řízení prvek vyšší právní jistoty spotřebitele, který se odráží dále i v dalších ustanoveních zákona o rozhodčím řízení, z nichž lze nemohla být všechna citována a komentována. Zásadní z nich byly zmíněny v textu výše a jsou jimi zavedení pevných obsahových náležitostí rozhodčí smlouvy uzavírané ve spotřebitelských sporech, zavedení informační povinnosti dodavatele ve vztahu ke spotřebiteli, zákaz rozhodování podle zásad spravedlnosti ve spotřebitelských sporech, meritorní přezkum rozhodčího nálezu soudem, zavedení seznam rozhodců vedeného Ministerstvem spravedlnosti a povinnost dosažení vysokoškolského vzdělání v oboru právo pro rozhodce rozhodující ve spotřebitelských sporech.

Lze doufat, že novela výrazně zmírní trend, který v posledních letech rozhodčí řízení jako celek zatěžoval a o kterém bylo diskutováno v odborné literatuře ve větší míře, než si toto téma zaslouží. Tímto trendem byla otázka legality rozhodčích smluv sjednávajících k rozhodnutí sporu pravomoc rozhodců zapsaných na seznamu arbitrážních center a to, zda arbitrážní centra mohou působit jako appointing authority, tedy jako osoba, která určuje rozhodce k projednání sporu. Tato otázka je po novele zodpovězena kladně a nevzniká v ní nadále žádných výkladových nejasností. Podobný závěr lze učinit i stran spotřebitelských rozhodčích doložek.

Zbývá vyjádřit přání, že se snad konečně bude možno na stránkách odborného tisku věnovat koncepčním otázkám rozhodčího řízení a právní komparatistice se zahraničními právními úpravami nebo s tuzemským soudním řízením a nikoliv donekonečna jen otázkám platnosti či neplatnosti těch či oněch rozhodčích smluv, jak tomu ke škodě nejen rozhodčího řízení, ale i (nebo spíše zejména) celé české justice a jejích klientů bylo doposud.

40. Specifika exekučního řízení soudním exekutorem.

Soud, soudní vykonavatel a soudní exekutor při výkonu rozhodnutí a při exekuci

Soudní vykonavatel

= **pracovník soudu**, který vykonává činnosti v souvislosti s prováděním výkonu rozhodnutí (exekuce), jež mu byla svěřena platnými právními předpisy

- při své činnosti je **vázán příkazy předsedy senátu** (samosoudce) a v případě potřeby si vyžádá od něj pokyny

- jednoduché úkony (např. sepsání movitých věcí, které mají být odebrány a prodány, vyklizení) může vykonávat sám

- upustit od dalšího provádění výkonu rozhodnutí bez příkazu předsedy senátu může vykonavatel jen tehdy, když s tím souhlasí oprávněný anebo splní-li povinný dobrovolně, co mu ukládá rozhodnutí

- je-li vykonavatelem sepsán majetek, o němž oprávněný shodně s povinným, případně třetí osobou, která k majetku uplatňuje svá práva nepřipouštějící výkon rozhodnutí, prohlásí, že nemá být do soupisu pojat, může být náprava provedena postupem podle předchozí odrážky, v ostatních případech, kdy povinný nebo třetí osoba, jež tvrdí, že je do soupisu pojat majetek, k němuž má práva nepřipouštějící výkon rozhodnutí, namítají, že konkrétní majetek má být ze soupisu vyloučen, je nutno je poučit, že svá práva mohou uplatnit postupem podle § 267/1 (jde o 3. osoby) nebo návrhem na zastavení výkonu rozhodnutí jde o povinného a o věci, jichž se toto ustanovení týká)

- je-li třeba, aby vykonavatel v souvislosti s úkony provedení výkonu rozhodnutí podal **žalobu nebo jiný návrh** na zahájení řízení u soudu nebo jiného orgánu, učiní tak **jménem státu**

Soudní exekutor = osoba, kterou stát pověřuje exekutorským úřadem;

> **!!! Pozor, mnohokrát novelizované, je třeba vzít k ruce zákon !!!** <

Právní postavení soudních exekutorů

Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a soudní činnosti (exekuční řád)

soudní exekutor = (postavení obdobně notáři) - osoba, kterou stát pověřuje exekutorským úřadem; **podmínky**: plná způsobilost k právním úkonům, vysokoškolské právní vzdělání získané v ČR, bezúhonnost, tříletá exekutorská praxe, složení exekutorské zkoušky; jmenuje ministr spravedlnosti dle výběrového řízení organizovaného Exekutorskou komorou ČR

exekuční činnost = nucený výkon exekučních titulů

- dále poskytuje **právní pomoc** v souvislosti s exekucí, sepisuje **exekutorské zápisy** (které jsou veřejnými listinami), sepisuje listiny, přijímá do úschovy (peníze, listiny a movité věci v souvislosti s exekučním řízením), může doručovat písemnosti soudu, provádět dražbu; vydává stejnopisy, opisy a výpisy

- **povinnost mlčenlivosti**

- soudnímu exekutorovi náleží za exekuční a další činnost **odměna**, náhrada hotových výdajů, náhrada za ztrátu času při provádění exekuce a náhrada za doručení písemností; odměna může být smluvní či mimosmluvní

Exekutorská komora ČR je PO s povinným členstvím, které vzniká jmenováním soudním exekutorem – funguje na principu samosprávy; orgány: sněm, prezidium, prezident, revizní komise, kárná komise a zkušební komise

Průběh vykonávacího řízení

zásady řízení vykonávacího:

- dispoziční zásada - zahajuje a zastavuje se na návrh oprávněného (až na výkon rozhodnutí o výchově a výživě nezletilých)
- vyhledávací zásada - jednání jen výjimečně
- zásada legálního pořádku (koncentrační)
- fáze: rozhodování o nařízení výkonu rozhodnutí (soud vyhoví / nevyhoví návrhu na výkon rozhodnutí) - provedení výkonu rozhodnutí - rozvrh výtěžku z prodeje majetku povinného

zahájení

- na návrh → osoba, která má hmotněprávní nárok / hmotněprávní nárok se opírá o: exekuční titul nebo o exekuční titul a listinu prokazující přechod práva (právní nástupce) → navrhovatel je povinen je k návrhu přiložit

- **v případě výkonu rozhodnutí ukládající peněžité částky** → je na navrhovateli, aby určil způsob výkonu rozhodnutí (x soud (za předpokladů § 263, 264) může nařídit výkon rozhodnutí jen některým z více navrhovaných způsobů, který považuje za postačující nebo jiným způsobem, který se jeví jako vhodný) - viz ot 104

činnosti soudu před nařízením výkonu rozhodnutí

pomoc soudu :

- vždy na žádost oprávněného
- povinný má povinnost do 1 týdne soudu odpovědět, neodpoví-li, nebo uvede nepravdivé nebo neúplné údaje - možnost uložení pořádkové pokuty
- 1) **předvolání povinného k soudu** (požádá-li o to oprávněný před nebo při podání návrhu a považuje-li to soudce za účelné) - zde je povinný vyzván aby dobrovolně splnil povinnosti stanovené exe titulem
- 2) při výkonu rozhodnutí srážkami ze mzdy, nezná-li oprávněný plátce mzdy
 - soud se dotáže se povinného zda a od koho pobírá mzdu (jiný pravidelný příjem)
- 2) při výkonu rozhodnutí přikázáním pohledávky
 - soud se dotáže, u koho má povinný pohledávku nebo bankovní účet a vyzve ho, aby uvedl i pr. důvod své pohledávky (zjišťuje se tedy dlužník povinného)
- při výkonu rozhodnutí prodejem movitých věcí má oprávněný možnost označit konkrétní věc, která má být zpeněžena anebo obecně movité věci, které povinnému náležejí - tedy tak, jak budou sepsány soudním vykonavatelem
 - lze si pomoc prohlášením o majetku
- při výkonu rozhodnutí postihující nemovitost → navrhovatel může navrhnout buď její zpeněžení, nebo zřízení soudcovského zástavního práva - vždy však musí označit nemovitost
 - lze si pomoc prohlášením o majetku

institut prohlášení majetku:

- **zvláštní donucovací prostředek proti dlužníku ke zjednání publicity jeho majetkových poměrů**
 - z publicity může těžit jak věřitel, tak i 3. osoby (co mohou nahlížet do spisu - tedy ti, co maj vůči povinnému vykonatelným rozhodnutím priznanou pohledávku), už i to má motivovat dlužníka ke splnění
- účelem je získat potřebný přehled o majetku dlužníka bez vynaložení zbyteč. nákladů nebo časových ztrát (či předejít bezvýslednosti takových šetření)
- prohlášením se individualizují / označují jednotlivé majetkové hodnoty povinného aby provedení výkonu mohlo proběhnout bez obtíží - snaha o zvýšení efektivity vykonávacího řízení
- pouze na návrh oprávněného, který má pohledávku podloženou exe titulem a nebyla nebo nemohla být uspokojena výkonem rozhodnutí přikázání pohledávky z dlužníkovy účtu u banky (to musí podložit listinami)
- soud dlužníka předvolá a vyzve ho, aby podal prohlášení - k prohlášení dochází jen před soudem při jednání → oprávněný se může jednání účastnit, klást se souhlasem povinnému doplňující otázky
- nedostavení se, příp. nepravdivost či neúplnost údajů - TČ poškozování věřitele
- nedostavení se bez včasné a důvodné omluvy- možnost předvedení
- **předvolání k prohlášení majetku:**
 - hmotněprávní účinky → právní úkony dlužníka týkající se jeho majetku po doručení předvolání jsou vůči věřiteli neúčinné → obdobně jako odporovatelnost podle OZ (ale ustupuje do pozadí i ochrana třetích osob)
 - třeba doručit do vl. rukou, nejméně 10 dnů před jednáním,
 - musí obsahovat účel výslechu, poučení o případném trestním postihu
- návrhu na prohlášení nelze vyhovět :
 - probíhá-li ins. řízení
 - byla-li u povinného zavedena nucená správa
- obsahové náležitosti - § 260e
- o prohlášení se sepíše protokol
- upuštění od prohlášení o majetku - § 260g

příslušnost soudu

- **věcná:** okresní soud bez ohledu na to, jestli v nalézacím řízení byl příslušný krajský či někdo jiný
- **místní:** obecná → obecný soud povinného - jde vždy o okresní soud → FO (bydliště / zdržuje); FO podnikatel (místo podnikání, jinak jako FO); PO (sídlo); insolvenční správce (sídlo); stát (sídlo)

org. složky / soud, v jehož obv. nastala skutečnost, která zakládá uplatňované právo); obec (okr soud v jehož obv. má území); kraj (v jehož obvodu mají sídlo orgány kraje)

- nemá-li povinný obecní soud, nebo nemá-li ho v ČR, příslušný soud, v jehož obvodu má majetek
- zvláštní příslušnost:
 - u nemovitosti – soud, v jehož obv. je nemovitost (půjde o prodej nemov., zřízení soudcovského zástav. pr. k nemov., vyklizení či rozdělení společné nemov.)
 - výkon rozhodnutí prodejem podniku – kde je podnik
 - výkon rozhodnutí přikázáním pohledávky – obecný soud dlužníka (banky) / soud, v jehož obv. má zahr. dlužník povinného v ČR svůj podnik nebo org. složku
 - u vymožení výživného nezletilého – soud, v jehož obv. má nezletilý bydliště (na zákl. dohody rodičů, rozhodnutí soudu či jiných skutečností) - tento *soud smí ze závažných důvodů přenést svou místní příslušnost, je-li to v zájmu nezletilého* - výjimka z perpetuatio fori
- místní příslušnost soudu ve vykonávacím řízení nemusí být shodná s míst. přísl. soudu v nalézacím řízení
- oprávněný může podat návrh na výkon rozhodnutí u soudu, který rozhodoval v nalézacím řízení → soud potvrdí vykonatelnost rozhodnutí na návrhu a postoupí návrh příslušnému soudu

účastníci

- ti, které zákon označuje → **oprávněný a povinný** + eventuálně manžel povinného - pokud se výkon rozhodnutí týká majetku v SJM
- účastníci dílčího úseku řízení - např. plátce mzdy, dlužník povinného, vydražitel, spoluvlastník, zástavní věřitel....

návrh

- *Výkon rozhodnutí lze nařídit jen na návrh oprávněného*
- obecné náležitosti: kterému soudu je určeno, kdo jej činí, které věci se týká, „co se sleduje“, podpis + datum,
- zvláštní náležitosti:
 - návrh musí být doložen exekučním titulem → *stejnopis rozhodnutí, opatřený potvrzením o jeho vykonatelnosti* + případně listina prokazující přechod práva (na právního nástupce)
 - návrh musí být doložen splněním podmínek na straně povinného a na straně oprávněného, je-li plnění ze strany povinného vázáno na splnění podmínky, popř. vzájemné povinnosti

Nařízení výkonu rozhodnutí

usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí

- *Výkon rozhodnutí soud nařídí zpravidla bez slyšení povinného*
- *Soud nařídí jednání, jen považuje-li to za nutné nebo stanoví-li to zákon*
- Soud nepřezkoumává hmotněprávní stránku věci → přezkoumává pouze nedostatky rozhodnutí, které brání provedení výkonu rozhodnutí - vady, pro které je výkon rozhodnutí nepřipustný → např. nepřesné vymezení účastníků, nepřesné vymezení plnění
- před rozhodnutím o nařízení výkonu musí soud také zvážit, zda výtěžek by postačil alespoň ke krytí nákladů řízení, jinak by návrh zamítl.

způsoby výkonu

- *Nařídit a provést výkon rozhodnutí lze jen způsoby uvedenými v OSŘ → Výkon rozhodnutí lze nařídit jen v takovém rozsahu, jaký oprávněný navrhl a jaký podle rozhodnutí stačí k jeho uspokojení.* (× jinak zamítne)
- výkon rozhodnutí ukládajícího nepeněžitě plnění → způsob výkonu je určen během nalézacího řízení / podle obsahu rozhodnutí
- výkon rozhodnutí ukládajícího peněžitě plnění → je na navrhovateli, aby určil způsob výkonu rozhodnutí (soud není povinen návrh respektovat, může nařídit pouze způsob výkonu rozhodnutí, který se jeví jako vhodný – např. při prodeji nemovitosti → kritériem je výše pohledávky a cena nemovitosti, ale nemělo by se bránit uspokojení pohledávky ze zástavy)

Provedení výkonu rozhodnutí

- *Po nařízení výkonu rozhodnutí se postará soud o jeho provedení*
- teprve provedením může být dosaženo cíle, který je výkonem roz. sledován
- efektivita závisí na tom, aby k úkonům docházelo bez jakéhokoliv časového prodlení
- X možnost odkladu rozhodnutí - ot. 107
- X možnost zastavit řízení - ot. 107

- **výkon rozhodnutí skončí** jinak tím, **že se dosáhne jeho účelu - uspokojením oprávněného**
- řízení se tak fakticky uzavře aniž by soud vydával nějaké usnesení
- výkon rozhodnutí se může ukázat bezvýsledným - např.:
 - při výkonu prodejem nemov. nebylo v dražbě učiněno ani nejnižší podání a do 1 roku nebyl podán návrh na pokračování
 - při výkonu prodejem mov. věci se nepodaří věc prodat, nebo nenajde-li se předmět, který měl být zpeněžen
 - při výkonu roz. srážkami ze mzdy když povinný po dobu alespoň jednoho roku nepobírá mzdu alespoň v takové výši, aby mohli být srážky prováděny
 - soud v takových případech řízení zastaví

Průběh exekučního řízení

Exekuce podle exekučního řádu

- zákon o soudních exekutorech
- **exekutorem** je FO, kterou stát za splnění stanovených předpokladů pověřil exekutorským úřadem - jmenován ministrem spravedlnosti na návrh Exekutorské komory (sídlo v Brně)
 - provádí nucený výkon exekučních titulů + další činnosti podle zák → za úplatu (odměna u exekuce ukládající zaplacení peněž. částky do 3 mil – 15 % - postupňovaná regresivní sazba)
 - jako u notáře v postavení soudního komisaře i exekutorovi úkony se považují za úkony exekučního soudu – může tak provádět některé úkony, které OSŘ svěřuje soudci, vykonavateli nebo jinému zaměstnanci soudu
 - může nahlížet do soudního spisu obsahujícího prohlášení o majetku
 - může soudu navrhnout, aby vyzval povinného k takovému prohlášení
- pro exekuční řízení platí subsidiarita OSŘ, není-li v ZSE stanoveno jinak
 - v některých věcech volí ZSE vl. úpravu, ale nejde o nic podstatně odlišného od OSŘ
 - např. nepřipustnost přerušení, nepřipustnost obnovy, nepřipustnost prominutí zmeškání lhůty, výčet exe titulů ? asi už ne – učebnice říká, že oproti OSŘ má navíc i vykonatelný exekuční zápis, ale to OSŘ má
 - o odložení / zastavení exe nemůže s exekutor rozhodovat (rozhoduje soud), kromě exe příkazu nesmí vydávat žádná rozhodnutí

zahájení exekučního řízení

- podáním návrhu oprávněného na provedení exekuce + doložen exekučním titulem (popř. dalšími listinami) + označen exekutor, který má provést exekuci
 - návrh se podává u soudního exekutora
 - ten jej do 15 dnů předloží (spolu s exe titulem) přísl. soudu s žádostí o udělení pověření k provádění exekuce
 - věcně přísl. – OkrS
 - místně přísl. – obecný soud povinného, nemá-li ho (vůbec, nebo v ČR) pak podle místa, kde má majetek – nepřichází v úvahu výlučná míst. přísl. podle polohy nemovitosti
 - ten následně **pověří exekutora**, kterého ve svém návrhu na provedení exekuce navrhl oprávněný (nutná podmínka aby mohl vůbec exekutor exekuci provést)
- náležitosti návrhu: označení exekutora, který má být pověřen provedením exekuce, s uvedením jeho sídla; z návrhu musí být patrné, kdo ho činí, které věci se týká a co sleduje, a musí být podepsán a datován; kromě toho musí obsahovat jméno, příjmení a bydliště účastníků, přesné označení exekučního titulu, uvedení povinnosti, která má být exekucí vymožena, a údaj o tom, zda a v jakém rozsahu povinný vymáhanou povinnost splnil, popřípadě označení důkazů, kterých se oprávněný dovolává
- neobsahuje-li návrh na nařízení exekuce všechny stanovené náležitosti nebo je nesrozumitelný anebo neurčitý, vyzve nejpozději do 15 dnů exekutor, kterému byl doručen návrh na nařízení exekuce, oprávněného, aby návrh opravil nebo doplnil, určí mu lhůtu a poučí ho o tom, jak je třeba opravy nebo doplnění provést
- není-li v určené lhůtě návrh řádně opraven nebo doplněn a v řízení nelze pro ten nedostatek pokračovat nebo není-li přiložen exe. titul, soud sám nebo na návrh exekutora exe. řízení zastaví; těchto následcích musí být oprávněný poučen
- o tom jakým způsobem má být exe provedena vydává exekutor exekuční příkaz, v němž též určí, jaký majetek povinného má být postižen

- o návrhu soud rozhodne **usnesením** do 15 dnů
 - **v něm nařídí exekuci a jejím provedením pověří soudního exekutora** (jsou-li splněny všechny zákonem stanovené předpoklady pro nařízení – jinak návrh zamítne)
 - soud v něm nestanovuje způsob provedení exekuce, o tom vydává exekutor exe příkaz
 - exekutor doručí stejnopis usnesení oprávněnému, povinnému a Komoře; usnesení se doručí oprávněnému a povinnému do vlastních rukou; povinnému se doručí společně s návrhem na nařízení exekuce
- exekutor poté, co mu bylo doručeno usnesení o nařízení exekuce, posoudí, jakým způsobem bude exekuce provedena, a vydá **exekuční příkaz**
 - příkaz k provedení exekuce
 - jakým způsobem má být exe provedena a jaký majetek povinného má být postižen
 - má účinky nařízení výkonu rozhodnutí podle OSŘ
 - exekuční příkaz doručí exekutor oprávněnému, povinnému a dalším osobám, kterým se podle zvoleného způsobu exekuce doručuje usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí podle občanského soudního řádu
 - jsou s ním spojeny závažné hmotněprávní důsledky - majetek, který je postižen exekučním příkazem, nesmí povinný převést na jiného, zatížit ho nebo s ním jinak nakládat; právní úkon, kterým povinný porušil tuto povinnost, je neplatný
 - proti exekučnímu příkazu není přípustný opravný prostředek
 - exekuce se podle něho provede po PM usnesení o nařízení exekuce

Postup soud. exekutora u jedn. způsobů výkonu rozhod. – všude subsidiarita OSŘ

- exekuce příkázáním pohledávky
 - exekuci postižením jiných majetkových práv lze provést také postižením podílu povinného jako společníka nebo komanditisty ve společnosti nebo postižením členských práv a povinností povinného jako člena v družstvu
 - exekuce prodejem movitých věcí a nemovitostí
 - je-li to pro provedení exekuce prodejem movitých věcí povinného účelné, může exekutor i bez návrhu oprávněného zajistit movité věci, které sepsal, zejména je-li zde obava z jejich poškození či ztráty; zajištěné věci převezme do své úschovy nebo je uloží u vhodného schovatele
 - k provedení exekuce prodejem nemovitosti povinného může exekutor přistoupit, jen jestliže bude listinami vydanými nebo ověřenými státními orgány, popřípadě též veřejnými listinami notáře, doloženo, že nemovitost je ve vlastnictví povinného.
 - exekuce prodejem podniku
 - k provedení exekuce prodejem podniku nebo části podniku povinného může exekutor přistoupit, jen jestliže bude doloženo, že podnik nebo část podniku je majetkem povinného
 - exekutor ustanoví v exekučním příkazu správce podniku
 - exekuce pro uspokojení práv na nepeněžitá plnění
 - byl-li vydán exekuční příkaz k provedení prací a výkonů, které může vykonat i někdo jiný než povinný, postará se exekutor o to, aby práce, o které jde, provedl pro oprávněného někdo jiný, nedohodl-li se s oprávněným jinak
- nestanoví-li exe řád jinak, použijí se na provádění exekuce přiměřeně ustanovení občanského soudního řádu upravující výkon rozhodnutí

Exekuční titul

- jakýsi spojovací článek mezi řízením nalézacím a řízením vykonávacím
- dosažením ET se nalézací řízení uzavírá, pro výkon rozhodnutí je oproti tomu nezbytnou podmínkou
- na zákl. ET má věřitel nárok na výkon prostředky st. donucení (skrze soud) → právní titul svědčící o opodstatněnosti požadavku věřitele
- ET vymezuje **oprávněné a povinné subjekty, o jejichž práva a povinnosti při výk. roz. půjde, co je obsahem těchto práv a povinností a jejich rozsah těchto práv a povinností a kdy uplynula lhůta vykonatelnosti** (doložka vykonatelnosti)
 - **způsobilý právní titul, svědčící o opodstatněnosti požadavku věřitele**
 - je obsahem veřejné listiny (§134)
 - musí z něho tedy vyplývat povinnost. která má být vynucena

- součástí listiny obsahující ET je i doložka vykonatelnosti, kterou na požádání vyznačí vedoucí příslušné soudní kanceláře na vyhotovení rozhodnutí (soudu 1.stupně) - je to osvědčení → podléhá přezkumu správnosti před nařízením výkonu rozhodnutí
- vykonatelné rozhodnutí prodlužuje dobu, po kterou může věřitel uplatnit svůj nárok- právo přiznané pravomocným rozhodnutím se promlčuje až za 10 let ode dne, kdy mělo být podle rozhodnutí plněno

exekuční tituly (§274):

- ❖ rozsudek na plnění
 - tedy rozsudek ukládající splnění povinnosti, která vyplývá ze zák, práv. vztahu nebo porušení povinnosti
 - plnění může spočívat v dare, facere, omittere nebo pati
 - výkon roz. nelze u jiných případů v § 80 - tedy roz. o os. stavu, určovacích a pravotvorných - pouze pokud by obsahovali výrok o nákladech řízení, pak lze ohledně tohoto výroku
- ❖ usnesení na plnění, též usnesení o předběžném opatření na ochranu před domácím násilím (provede soud, který jej vydal, spočívá ve vykazání povinného ze společného obydlí, odebrání klíčů a zákazu navazování kontaktů s označenou osobou)
- ❖ platební rozkaz a šekový a směnečný platební rozkaz
- ❖ soudem schválený smír (ať už praetorský, nebo uzavřený v průběhu řízení)
- ❖ vykonatelná rozhodnutí soudu a jiných org. činných v trest. řízení - pokud přiznávají právo nebo postihují majetek (např. adhezní řízení o náhradě škody a o nákladech řízení)
- ❖ vykonatelná rozhodnutí soudů ve správním soudnictví
- ❖ notářské a exekutorské zápisy, které obsahují závazek s vyznačením osoby oprávněné a povinné, předmět plnění, důvod plnění a dobu plnění a pokud os. povinná k vykonatelnosti svolila; notář není oprávněn připojit doložku vykonatelnosti → tu připojí až soud, který se zápisem zabývá ve vykonávacím řízení
- ❖ vykonatelná rozhodnutí orgánů veřejné správy (rozhodnutí ve správním řízení – i když je lze vykonat i správní exekucí) a smíry jimi schválené / ale závazek podle Spr řádu zaniká v prekluzivní lhůtě 3 roky - platí i pro vynutitelnost
- ❖ vykonatelná rozhodnutí a výkazy nedoplatků ve věcech sociálního zabezpečení a nemocenského pojištění
- ❖ vykonatelná rozhodnutí rozhodčích komisí a smíry jimi schválené - pro jejich vydání již není opora v zákoně
- ❖ vykonatelná rozhodnutí státních notářství a dohody jimi schválené - st.notář. do r. 1993
- ❖ rozhodnutí orgánů evropských společenství
- ❖ jiná vykonatelná rozhodnutí
 - rozhodnutí a smíry cizích soudů, které nabyly PM a byly uznány soudem ČR
 - rozhodnutí a smíry rozhodčích soudů

peněžité plnění → způsob výkonu není předurčen (volba oprávněného)

nepeněžité plnění → způsob výkonu je předurčen rozhodnutím

vykonatelnost:

- vykonatelnost rozhodnutí je předpokladem vynutitelnosti
- rozsudek na plnění → pariční lhůta (k plnění) – 3 dny od právní moci rozsudku
 - ale lze i předběžná vykonatelnost
 - ale lze i odklad vykonatelnosti
- usnesení na plnění → pariční lhůta (k plnění) – od doručení
 - platební rozkaz + šekový a směnečný platební rozkaz
 - smír ?? / ale dohodou oprávněného a povinného je určena lhůta, po které má dojít k plnění dobrovolně

SOUDNÍ VÝKON ROZHODNUTÍ A EXEKUCE PODLE EXEKUČNÍHO ŘÁDU – SROVNÁNÍ

<u>Výkon rozhodnutí</u>	<u>Exekuce</u>
Nařizuje i provádí soud, návrh se vždy zasílá soudu.	Nařizuje soud, provádí soudní exekutor. Návrh je možné zaslat soudu nebo soudnímu exekutorovi.
Nařizuje se provedení VR jedním, oprávněným určeným způsobem, možné způsoby jsou v § 258 o.s.ř.	Exekuce se týká veškerého majetku povinného, způsob provedení určuje exekutor. Může ji provádět více způsoby naráz.

Majetek, který je třeba postihnout, musí najít a v návrhu soudu označit oprávněný, což mu většinou působí potíže.

VR se řídí výhradně občanským soudním řádem.

VR provádí místně a věcně příslušný soud, oprávněný si nemůže soud zvolit.

Návrh na nařízení VR podléhá soudnímu poplatku ve výši 2 % z jistiny vymáhané částky.

Náklady soudu na provedení VR jdou k tíži státu, tudíž soud ani nevybírá žádné zálohy na náklady (kromě zálohy na zajištění movitých věcí na návrh oprávněného dle § 327 odst. 2 os.ř.)

Na nařízení VR není v o.s.ř. stanovena soudní žádná lhůta.

Žádost k soudu o předvolání povinného k „prohlášení o majetku“ může soudu podat oprávněný.

Při VR prodejem movitých věcí se až na výjimky nechávají označené věci na místě.

Majetek povinného hledá exekutor (dotazy na zdravotní pojišťovny, banky, středisko cenných papírů, katastr, atd.) a poté jej postihuje.

Exekuce se řídí zák. 120/2001 Sb. (Exekuční řád) a podpůrně o.s.ř. (§ 52 EŘ - „přiměřeně“)

Exekuci provádí exekutor, kterého si oprávněný zvolil. Soud musí pověřit exekucí toho exekutora, kterého oprávněný v návrhu uvedl. Neexistuje místní příslušnost exekutora.

Návrh na nařízení exekuce není zpoplatněn.

Náklady exekuce a odměnu exekutora platí zásadně povinný, pokud dojde k zastavení exekuce, aniž byl dluh vymóžen, platí exekutorovi oprávněný. Exekutor může po oprávněném požadovat zálohu na náklady.

Soud musí nařídit exekuci do 15 dnů od chvíle, kdy obdržel návrh (§ 44 odst. 2 EŘ)

Žádost k soudu o předvolání povinného k „prohlášení o majetku“ může soudu podat exekutor, přičemž má práva, která o.s.ř. přiznává oprávněnému. (§ 53 o.s.ř.)

Při exekuci prodejem movitých věcí je exekutor povinen zajistit a uschovat věci, které sepsal. (§ 66 EŘ) – *to se však v praxi nedělá, často se nechávají na místě.*

41. Insolvenční řízení.

= **soudní řízení, jehož předmětem je dlužníkův úpadek nebo hrozící úpadek a způsob jeho řešení.**

Právní úprava: insolvenční zákon (pro řízení zahájená do 1/1/2008 starý z. o KaV), subsidiárně OSŘ
Věcně příslušný: KS

Účastníci: dlužní a věřitelé uplatňující právo

Úpadek a způsoby jeho řešení

- **stav, při němž dlužník má závazky vůči řadě věřitelů a není v jeho reálných možnostech, aby je všechny splnil, označován jako úpadek, bankrot, insolvence, krída**

- v souvislosti s rozvojem tržních vztahů souvisí potřeba jiného než standardního procesního řešení při úpadekových situacích

- všichni věřitelé jednoho dlužníka, který je v úpadku, mají být uspokojeni relativně rovnoměrně a spravedlivě, tzn. při současné účasti všech věřitelů a nezáleží na tom, zda mají exekuční titul, rozděluje se mezi ně zbytek dlužníkova majetku = konkurs

- dnes se úpadek týká především středních a velkých podnikatelů, ale i nepodnikatelů a spotřebitelů

pr. úprava řešení insolvence

- zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)
- součástí nové úpravy je dále tzv. „doprovodný zákon“ (novelizuje hafo ostatních zák), dále zákon o insolvenčních správcích

- nová úprava vychází z těchto zásad:

1. kladen důraz na pluralitu způsobů řešení úpadku, vedle likvidačního řešení se uplatňují sanační řešení, upouští se od vyrovnání
2. jsou posíleny právní nástroje směřující k tomu, aby úpadek byl řešen již v počátečních fázích na návrh dlužníka
3. zavádí se jednotné řízení, 1.fáze probíhá společně pro všechny druhy úpadku, vliv na výběr nejvhodnějšího způsobu řešení mají všechny subjekty (nejen úpadce)
4. samostatně se řeší úpadky bank, pojišťoven a jiných finančních institucí
5. zákon má značný rozsah, v nichž reaguje na dílčí nedostatky dosavadní úpravy a zavádí i nové instituce, např.insolvenční rejstřík

Charakteristické rysy insolvenčního řízení

- děje se prostřednictvím řízení před soudem , tzv. insolvenční řízení (i když úpadek lze řešit i mimoproceně , a to zejména pomocí narovnání, ale i jinými hmotněprávními úkony - mimoprocení řešení předpokládá výslovně projevovaný souhlas všech zúčastněných osob, takže nebývá příliš časté)
- nemá povahu kontradiktorního řešení sporu o právo mezi stranami, ale jde o uspořádání majetkových poměrů množství subjektů
- je pr. prostředkem sloužící pouze k řešení úpadku a nesmí být použito k jiným cílům (zejm. vyloučeno, aby jej bylo využíváno k běžnému vymáhání peněž. pohledávek, aniž by byl dlužník v úpadku)
- zásada „**par conditio creditorum**“ = rovné podmínky pro věřitele x výjimky - určité skupiny věřitelů tak mají zvýhodněné postavení
- insolvenční řízení má **obecnou povahu** (bez ohledu, zda jde o FO či PO, podnikatele či nepodnikatele)
- je součástí civilního procesu, v jeho rámci tvoří samostatný procesní druh, který má řadu specifik - spojuje řízení nalézací i vykonávací, v jeho rámci dochází k řešení sporů a dochází zde k majetkovému uspořádání mezi mnoha subjekty (typické pro nesor. říz.), dále bezprostředně ovlivňuje takový proces hmotné právo
- procesní zásady se v něm uplatňují modifikovaně -
 - zásada rovnosti účast. se projevuje v tom, že nikdo nesmí být nespravedlivě poškozen či znevýhodněn,.
 - zásada hospodárnosti směřuje k rychlému a efektivnímu uspokojení věřitelů
 - zásada veřejnosti, ústnosti a přímosti jsou modifikovány řadou ustanovení, např. zvláštní úpravou o doručování a jednání atd....
- rozdíly mezi IŘ od ostatních druhů civilního procesu:
 - omezení jednání na nezbytné případy
 - možnost provádět i nikým nenavrhané důkazy
 - vždy se rozhoduje usnesením

- omezení přípustnosti oprav. prostř.
- neposkytuje se náhrada nákladů řízení
- velkým rozdílem je doručování, doručuje se vyhláškou, která se zveřejňuje na úřední desce soudu a v insolventním rejstříku, možnost zveřejnit i prostřednictvím hromad. sdělovacích prostředků
- ode dne zveřejnění v IR se písemnost považuje za doručenu a nastávají účinky s ní spojené, IR je veřejně přístupný, IR je informačním systémem jehož správcem je Min.Spr.

definice úpadku

- 2 formy úpadku - platební neschopnost, nebo předlužení
 - společně obě tyto formy mají existenci více věřitelů (je třeba je prokazovat), pokud by byl jen 1 - musí postupovat formou výk. roz. / exekuce
 - 1. **platební neschopnost** = neschopnost plnit ve stanovené době závazky vůči více věřitelům, je třeba ji chápat jako objektivní stav, musí po určitou dobu trvat - doba delší než 30 dnů po splatnosti, jak FO, tak PO, jak podnikatelé tak nepodnikatelé - obecný ráz
 - §3 odst.2 - vyvratitelné domněnky, které stanoví skutečnosti, při jejichž splnění se má za to, že je dán úpadek formou plat. neschopnosti - např. zastavení plateb jakožto výslovné prohlášení dlužníka, neplnění splatných závazků déle než 3 měsíce, neúspěšnost exekuce nebo výkonu rozhodnutí
 - 2. **předlužení** - u PO lze vždy, u FO, jen jsou-li podnikateli
 - dlužníkovy splatné závazky vůči více věřitelům jsou vyšší než dlužníkův majetek, ale do ocenění dlužníkovy majetku, se přičítají i hodnoty reálně očekávané v rozsahu, v jakém jeho majetek zvýší - takový výnos musí být reálný
- „hrozící úpadek“ – v případě, že se zřetelem ke všem okolnostem lze předpokládat, že dlužník nebude schopen plnit podstatnou část svých závazků, může jej navrhnout pouze dlužník
- úpadek vymezen i negativně – někdy nelze postupovat podle IZ, i když by situaci bylo možné posoudit jako úpadek - u státu, obcí, krajů, také některé výslovně uvedené instituce (např. ČNB, veřej. vys. školy) a PO za předpokladu, že stát převzal její dluhy nebo se za ně zaručil, finanční instituce, dokud jsou nositeli licence, Zdravotní pojišťovny, dokud jsou nositeli zvláštního povolení, politické strany a hnutí v době vyhlášených voleb

Způsoby řešení úpadku (§4/a IZ)

- V ins. říz. jde zejm. o to, zda existuje úpadek dlužníka v některé ze dvou forem definovaných zákonem, pokud ano, tak musí soud rozhodnout o tom, jakým způsobem bude tento úpadek řešení
 - cílem způs. řešení úpadku je uspořádání majet. vztahů k osobám, které jsou dotčeny dlužníkovým úpadkem a poměrné uspokojení úpadcových věřitelů
 - 1. **řešení likvidační** – úpadce je napříště prakticky vyřazen z ekonomických aktivit, sice sám o sobě neznamená ztrátu pr.subjektivitu, ale u PO zpravidla vede k tomu, že zaniknou jako pr.subjekty, u FO dochází k omezení možnosti disponovat majetkem na minimum
 - konkurs - má obec. povahu, může se týkat jakéhokoliv subjektu
 - zvl. způsoby řešení úpadku - jen u specifických případů nebo subjektů - úpadek finančních institucí, nepatrný konkurs
 - 2. **sanační řešení** – i při úpadku se umožňují další aktivity dlužníka, které mohou vést k překonání krize, časovým rozložením se často dosahuje toho, že věřitelům se dostane více než u likvidačních řešení.
 - reorganizace – určena pro střední a velké podnikatele, ale se souhlasem věřitelů je možno ji použít i pro ostatní věřitele, spočívá v dlouhodobém splácení při provozu úpadcova podniku, který je provozován podle schváleného plánu a pod kontrolou, anebo v jednofázových opatřeních
 - oddlužení - pro nepodnikatele, spočívá v placení podle splátkového kalendáře anebo v prodeji majetkové podstaty
- IZ upustil od úpravy vyrovnání a nuceného vyrovnání, které byly sanačními způsoby podle dosavadní úpravy
- Vyrovnání bylo věnováno samostatné řízení- dlužník za stanovených podmínek navrhl věřitelům, že se s nimi vyrovná splacením stanovené části pohledávek s tím, že zbytek jeho dluhu zaniká

- Nucené vyrovnání mělo stejnou povahu, ale nešlo o samostatné řízení, ale o část řízení konkursního
- Byly užívány pouze sporadicky, dlužník v současných podmínkách mohl jen s krajní obtížností vyhovět podmínkám, na něž byly vázány x jejich kladem bylo, že měly univerzální povahu, takže byly použitelné pro všechny úpadce

Subjekty insolvenčního řízení

- Neplést si s účastníky!!! Účastníky insolvenčního řízení jsou dlužník a věřitelé, kteří uplatňují své právo vůči dlužníku.

a) insolvenční soud,

- **věcná příslušnost** - krajský soud,
- **místní příslušnost** – krajský soud, v jehož obvodu je obecný soud dlužníka
- rozhoduje zpravidla samosoudce (jednoduché soudní úkony mohou vykonávat i vyšší soudní úředníci)

dvojí funkci

- vydává rozhodnutí (např prohlášení konkurzu, schválení konečné zprávy) a provádí předepsaná jednání (např přezkumné jednání)
- různé činnosti mezi uvedenými dvěma – tzv činnost dohlédací (zajištění průběhu řízení, dozor nad činnostmi jiných subjektů..)

b) účastníci řízení

dlužník,

- ten, proti němuž směřuje insolvenční návrh
- FO či PO, podnikatel či nepodnikatel

věřitelé, kteří uplatňují své nároky vůči dlužníku

- nejen věřitelé, kteří podali přihlášku, ale i věřitelé, kteří uplatnili svá práva i jiným dovoleným způsobem
- jejich okruh bývá široký, často i proměnlivý – proto v IŘ vznikají zvl. Procesní subjekty nazývané **věřitelské orgány**
 - **schůze věřitelů** a **věřitelský výbor** (popř. zástupce věřitelů)
 - nejsou nositeli žádných hmotněprávních oprávnění – procesněprávní postavení
 - reprezentují zájmy většiny věřitelů
 - jejich působnost – zejm. se vyjadřují k různým procesním úkonům, dohlíží na činnost správce, mohou podávat procesní návrhy
 - běžnou působnost vykonává věřitelský výbor (ustanoven, pokud je víc jak 50 věřitelů, pokud je jich míň, mohou si zvolit zástupce, který pak má stejnou působnost)
- vedlejší účastenství není v insolvenčním řízení přípustné viz §14 IZ, v incidenčních sporech ale přípustné je § 16 IZ)
- Nejde-li o přihlášené věřitele, jsou jiné osoby uplatňující své právo v insolvenčním řízení účastníky tohoto řízení jen po dobu, po kterou insolvenční soud o tomto právu jedná a rozhoduje.

c) insolvenční správce, popřípadě další správce,

Insolvenční správce:

- Nejde o zástupce kohokoliv z účastníků
- Insolvenční správce se ustanovuje ze seznamu insolvenčních správců, který vede MS
- Podrobnější úprava v zákoně o insolvenčních správcích
- postupuje s odbornou péčí, za škodu odpovídá podle obecných ustanovení o odp. za škodu, má nárok na odměnu a náhradu výdajů

§2
(1) Insolvenčním správcem je fyzická osoba, která je oprávněna vykonávat činnost insolvenčního správce.
(2) Insolvenčním správcem je rovněž i veřejná obchodní společnost nebo zahraniční obchodní společnost nebo zahraniční sdružení, které poskytuje stejné záruky ručení společníků jako veřejná obchodní společnost, a je založená podle práva členského státu Evropské unie, členských států Dohody o evropském hospodářském prostoru (dále jen "zahraniční společnost") a která je oprávněna vykonávat činnost insolvenčního správce.
(3)..... atd.

Podmínky: (*nikoliv všechny*)

- FO (+ výjimečně i PO – viz §2 zákona o insolvenčních správciích)
 - bezúhonnost
 - způsobilost k pr. úkonům
 - má vysokoškolské vzdělání v magisterském studijním programu
 - složila zkoušku insolvenčního správce
-
- Insolvenčního správce ustavuje/odvolává insolvenční soud
 - Je soudu odpovědný
 - Pro svůj poměr k věci nebo osobám účastníků může být insolvenční správce vyloučen (podjatost)
 - od rozhodnutí o úpadku nemůže řízení probíhat bez něj – jakmile nemůže funkci vykonávat – musí být nahrazen jiným, na něm do značné míry závisí, jak řízení bude probíhat, jak dlouho bude trvat a jak bude z hlediska uspokojení věřitelů úspěšné
 - schůze věřitelů, která následuje po přezkumném jednání, může kvalifikovanou většinou odvolat IS a ustanovit jiného – nového potvrzuje soud

 - odlišnost od likvidátora – likvidátor nahrazuje statutární orgán a jeho činnost se opírá o hmotné právo, IS je procesním subjektem jehož činnost je upravena právem procesním, likvidátorem a správcem nemůže být táž osoba, činnost správce se může týkat i udržení provozu dlužníkovy majetku

 - Insolvenční správce jedná svým jménem na účet dlužníka, pokud na něho přešlo oprávnění nakládat s majetkovou podstatou. Označuje se způsobem, z něhož je patrné, že tak činí při výkonu funkce insolvenčního správce; součástí jeho označení je i nezaměnitelné označení dlužníka, s jehož majetkovou podstatou nakládá.

 - vyžaduje-li to rozsah správcovi činnosti, může soud ustanovit správcem zvláštního správce, nemůže-li přechodně vykonávat svou činnost, ustaví soud zástupce správce, možnost ustanovit i tzv. předběžného správce před rozhodnutím o úpadku (je-li to potřebné k zjištění nebo zajištění dlužníkovy majetku), oddělený správce se ustanoví, je-li správce vyloučen z některých úkonů pro svůj poměr k účastníkům nebo k věci

e) státní zastupitelství, které vstoupilo do insolvenčního řízení nebo do incidenčního sporu, a

- Státní zastupitelství, které vstoupilo do insolvenčního řízení nebo do incidenčního sporu, může podat opravný prostředek proti rozhodnutí insolvenčního soudu, jen mají-li toto právo všichni účastníci řízení.

f) likvidátor dlužníka

- Likvidátor dlužníka vykonává v insolvenčním řízení svou působnost v rozsahu, v jakém nepřešla na insolvenčního správce; do jeho působnosti patří i součinnost s insolvenčním správcem uložená zákonem dlužníkovi.

Průběh insolvenčního řízení

Insolvenční řízení se dělí na **dvě fáze**:

- 1) **řízení o úpadku**, kde se rozhoduje o tom, zda je dlužník v úpadku a ukončuje se rozhodnutím, jakým způsobem bude úpadek řešen, a
- 2) **řízení o zvoleném způsobu řešení úpadku**, kterým může být:
 - a) konkurs
 - b) reorganizace
 - c) oddlužení
 - d) jiný způsob – např. řešení úpadku finančních institucí

Insolvenční řízení probíhá ve čtyřech stádiích(fázích):

1. Zahajovací fáze
2. Zjišťovací fáze
3. Rozhodnutí o úpadku
4. Způsoby řešení úpadku – konkurs nebo reorganizace

1. Zahajovací fáze

Insolvenční návrh:

- Insolvenční řízení lze zahájit jen na návrh. Zahajuje se **dnem, kdy insolvenční návrh dojde věcně příslušnému soudu.**
- Návrh může podat:
 - a) dlužník
 - b) věřitel –
 - kterýkoliv z věřitelů, i sám, ale pak musí prokázat, že i další osoby jsou dlužníkovými věřiteli,
 - další věřitelé pak mohou přistoupit k řízení tím, že podají návrh – jde o tzv další návrh – neplatí překážka litispendence a tak budou všechny návrhy projednány společně
 - věřitel musí doložit, že má proti dlužníku splatnou pohledávku a k návrhu připojit její přihlášku
- Insolvenční návrh **obsahuje** kromě obecných náležitostí:
 - označení insolvenčního navrhovatele,
 - dlužníka,
 - rozhodující skutečnosti, které osvědčují úpadek,
 - označení důkazů, kterých se navrhovatel dovolává,
 - čeho se navrhovatel domáhá.
- Dlužník ke svému návrhu připojí:
 - seznam svého majetku včetně svých pohledávek s uvedením dlužníků,
 - seznam svých závazků s uvedením svých věřitelů,
 - seznam svých zaměstnanců,
 - listiny, které dokládají úpadek nebo hrozící úpadek.
- chce-li dlužník řešit svůj úpadek oddlužením nebo reorganizací, je povinen přiložit k návrhu na zahájení insolvenčního řízení i návrh na povolení oddlužení nebo na povolení reorganizace.
- Jde-li o hrozící úpadek, pak je k návrhu legitimován pouze dlužník. Podle nového insolvenčního zákona není úpadek statický stav, dlužník mu proto může předejít tzv. **hrozícím úpadkem**. Když bude dlužník předpokládat, že nebude schopen řádně a včas splnit podstatnou část svých peněžitých dluhů, může "sám na sebe" podat insolvenční návrh. Tímto včasným zásahem – zvláště pokud bude spolupracovat od počátku se svými věřiteli a snažit se dojít s nimi k dohodě – se zvyšují šance na nelikvidační způsob řešení úpadku a také na jeho překonání.
- dlužník, který je PO nebo podnikatelem, který se dozvěděl o svém úpadku má **povinnost podat návrh**, jinak ručí věřiteli za škodu nebo jinou újmu, kterou způsobí porušením této povinnosti. (též statutární orgány a likvidátoři PO)
 - smyslem je dosáhnout toho, aby nebyly poškozeni věřitelé s pozdější lhůtou splatnosti svých pohledávek
 - povinnost není splněna, byl-li podán návrh natolik vadný, že musel být zamítnut nebo řízení zastaveno.
- Zahájení insolvenčního řízení se **oznámí vyhláškou**, kterou insolvenční soud zveřejní, v insolvenčním rejstříku nejpozději 2h poté, kdy mu došel insolvenční návrh.(nadto i doručí účastníkům)

Účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení:

- pohledávky a jiná práva týkající se majetkové podstaty nemohou být uplatněny žalobou, lze-li je uplatnit přihláškou,
- výkon rozhodnutí či exekuci lze nařídit, nelze ji však provést.
- Účinky zahájení insolvenčního řízení nastávají okamžikem zveřejnění vyhlášky, kterou se oznamuje zahájení insolvenčního řízení
- in. návrh sám o sobě nezpůsobí přerušeni lhůt k uplatnění práva (např. promlčecí doba) – to je spojeno až s přihlášením pohledávky (když podává návrh věřitel, musí zároveň podat přihlášku pohledávky)

- Nerozhodne-li insolvenční soud jinak, je dlužník povinen zdržet se od okamžiku, kdy nastaly účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení, nakládání s majetkovou podstatou (předběžným opatřením může omezit dlužníka ještě širěji, též možnost ustanovit předběžného správce

2. Zjišťovací fáze

Soud nařídí jednání o insolvenčním návrhu, závisí-li rozhodnutí na zjištění sporných skutečností o tom, zda dlužník je v úpadku. Pokud je dlužník v úpadku, může se pokusit o zmírnění dopadů insolvenčního řízení. Dlužník - podnikatel může soudu navrhnout **vyhlášení moratoria** (ochranu před věřiteli).

Moratorium poskytuje dlužníkovi dočasnou ochranu (nejdéle čtyři měsíce) před věřiteli a před možným rozhodnutím o úpadku, především však otevírá prostor pro překonání úpadku nebo pro dosažení dohody s věřiteli.

S návrhem na moratorium musí souhlasit většina dlužnických věřitelů. V době trvání moratoria nelze jednak prohlásit úpadek, dlužníkovi se zároveň dávají zvláštní oprávnění – může přednostně hradit ty dluhy, které bezprostředně souvisejí se zachováním provozu jeho podniku a vznikly v posledních 30 dnech před vyhlášením moratoria nebo po něm, zároveň je dlužník po dobu moratoria chráněn před vypovězením takto plněných smluv na dodávky energií a surovin, jakož i dalších smluv o dodávkách zboží a služeb, které ke dni vyhlášení moratoria trvaly alespoň po dobu 3 měsíců. Cílem moratoria je tedy snaha o udržení běhu podniku, a to i na úkor rovného postavení všech věřitelů.

Moratorium zaniká uplynutím doby, na kterou bylo nařízeno a před tím zrušením soudem, navrhne-li to kvalifikovaná většina věřitelů nebo vyjde-li najevo nepoctivý úmysl dlužníka

Může být navrženo i před zahájením řízení – dlužník tím sleduje časové oddálení řešení úpadku – avšak vyhlášením moratoria nastávají účinky spojené se zahájením řízení (dlužnický ins. návrh pak moratorium ruší)

není-li vyhlášeno moratorium, musí ins. soud učinit v několikadenních pořádkových lhůtách úkony směřující k rozhodnutí o úpadku, popř o něm rozhodnout

3. Rozhodovací fáze

Rozhodnutí o úpadku:

- 1) odmítnutí insolvenčního návrhu**, nespňuje-li předepsané náležitosti – soud nevyzývá k opravě návrhu (§43 OSR se nepoužije)
 - 2) zastaví řízení** - např. pro zpětvzetí ins. návrhu
 - 3) rozhodnutí o úpadku**
 - má-li soud zjištěno, že je dlužník v úpadku nebo mu úpadek hrozí
 - musí obsahovat – výrok o zjištění úpadku, určí v něm insolvenčního správce, výzva k věřitelům a dlužníkům úpadce, termín a místo trvání přezkumného jednání, schůze věřitelů, lhůtu pro přihlašování pohledávek (nesmí být kratší jak 30 dní a delší jak 2 měsíce)...
 - rozhodující skutečnosti musí být **osvědčeny** (v případě dlužnického návrhu) nebo **dokázány** (u věřitelského návrhu třeba nařídit jednání, během něhož se provede dokazování – to neplatí, pokud dlužník návrhu neodporoval, nebo listinné důkazy jsou jednoznačné)
 - odvolání může podat jen dlužník, pokud bylo rozhodnutím vyhověno věřitelskému návrhu
 - 4) zamítnutí návrhu –**
 - nejsou splněny předpoklady pro vydání rozhodnutí o úpadku, není pluralita věřitelů, dlužník je v druhotné platební neschopnosti a je pravděpodobné, že bude moci plnit později, zamítnutí pro nedostatek majetku dlužníka
 - odvolat se může jen navrhovatel
 - tímto rozhodnutím zanikají účinky zahájení řízení (jeho právní mocí jen stanoví-li tak soud)
- ochrana proti šikanózním návrhům – dlužník může za stanovených podmínek uplatnit nárok na náhradu škody způsobené zahájením řízení vůči navrhovateli
 - soud může vydat rozhodnutí, že dlužník není v úpadku – po vydání rozhodnutí o úpadku se ukáže, že podmínky úpadku tu nejsou (např. se změnila relevantní skutečnosti pro posouzení úpadku), PM rozhodnutí končí řízení

5) Stanovení způsobu řešení úpadku:

- Do 3 měsíců od rozhodnutí o úpadku rozhodne soud o způsobu řešení úpadku. Věřitelská schůze se usnese na způsobu řešení úpadku a soud rozhodne o způsobu řešení úpadku podle tohoto usnesení (neodporuje-li zákonu nebo reorganizačnímu plánu).
- někdy přímo spojeno s rozhodnutím o úpadku (dlužník, u něhož je konkurs jediným možným způsobem, nebo když dlužník už v ins. návrhu uvedl jako způsob řešení reorganizaci a předložil soudu schválený plán / resp navrhl oddlužení)
- Úpadek lze řešit:
 - konkursem,
 - reorganizací,
 - oddlužením
- způsob řešení úpadku může být změněn, pokud se původní způsob nepovedlo zrealizovat

Incidenční spory

- Účastníky řízení v incidenčních sporech jsou žalobce a žalovaný, není-li dále stanoveno jinak (bud' žalobcem nebo žalovaným v incidenčním sporu insolvenční správce)
- řeší se jimi sporné otázky, které zpravidla bývají předmětem samostatného civilního sporu
- jsou součástí ins. řízení, zvláštnosti spočívají zejm v tom, že se na ně aplikují některá ustanovení OSŘ
- jejich výsledek je závazný pro všechny účastníky ins. řízení

¹ § 159 IZ - **Incidenčními spory jsou**

- a) spory o pravost, výši nebo pořadí přihlášených pohledávek,
- b) spory o vyloučení věci, práva, pohledávky nebo jiné majetkové hodnoty z majetkové podstaty nebo o vydání výtěžku zpeněžení podle § 225 odst. 5,
- c) spory o vypořádání společného jmění dlužníka a jeho manžela,
- d) spory na základě odpůrčí žaloby,
- e) spory o náhradu škody na majetkové podstatě vzniklé porušením povinností insolvenčním správcem,
- f) další spory, které zákon označí jako spory incidenční.

6) zpeněžení majetkové podstaty, a to bud'

- ve veřejné dražbě,
- prodejem movitých věcí a nemovitostí
- nebo prodejem majetku mimo dražbu.

7) Po zpeněžení podstaty dojde k uspokojení přihlášených pohledávek

Přihlášené pohledávky se uspokojí podle rozvrhu, před rozvrhem se uspokojují pohledávky za podstatou a pohledávky na roveň jim postavené a pohledávky zajištěných věřitelů

Uplatňování pohledávek v insolvenčním řízení

hl smyslem ins. řízení je umožnit všem věřitelům uplatnit své pohledávky a aby byli rovnoměrně uspokojeni – par condicio creditorum

- přesto se věřitelé dělí na skupiny s výhodnější/nevýhodnější pozicí

věřitelé se dělí podle toho, zda :

- 1) musí podat přihlášku pohledávky, nebo zda své nároky uplatňují i jiným způsobem
- 2) zda mohou být zcela nebo zčásti uspokojeni již v průběhu řízení, nebo zda jsou uspokojeni až v jeho závěru (mimo je skupina věřitelů, jejichž pohledávky jsou z uspokojení v ins. řízení zcela vyloučeny)
 - významné postavení mají tzv. věřitelé podstaty (či pohledávek za podstatou – viz dále)
 - významné postavení mají tzv. zajištění věřitelé

nároky na vyloučení z konkurzní podstaty :

- vyplývají z toho, že věřitel uplatňuje právo, které nepřipouští zpeněžení (např.vlastnické právo, restituční nárok atd..)
- nároky se uplatňují zvl. žalobou (vylučovací, excindační) proti správci podstaty, tzn. není třeba ohledně nich podávat přihlášku
- je-li žaloba úspěšná, dojde k vyloučení z podstaty v průběhu řízení

Druhy pohledávek:

1) **pohledávky zajištěných věřitelů**

- jejich pohledávka je zajištěna, zejm. zástavním právem, zadržovacím právem, omezením převodu nemovitosti, převodem práva nebo postoupením pohledávky
- uspokojují se z věci přednostně
- zajišťuje-li věc vícero pohledávek, uspokojí se podle pořadí, v jakém vznikl pr. důvod zajištění
- pokud výtěžek k uspokojení nestačí, pak se takoví věřitelé ve zbytku účastní rozvrhu jako nezvýhodnění věřitelé (jestliže naopak něco zbyde, použije se to k uspokojení dalších věřitelů)
- zaj. věřitelé musí podat přihlášku a prokázat zajištění

2) **pohledávky za majetkovou podstatou –**

- vznikají až po zahájení řízení (některé až po rozhodnutí o úpadku) a dochází k nim v důsledku existence řízení
- nutné výdaje a odměna insolvenčního správce, členů věřitelského výboru, náklady spojené s udržováním a správou majetkové podstaty, daně, poplatky, nároky ze smluv uzavřených správcem aj.,
- nemusí být přihlašovány a lze je uspokojit kdykoliv během řízení
- neuplatňují se vůči úpadci, ale vůči správci – ten je buď dobrovolně splní, nebo může být na jejich splnění žalován

3) **pohledávky postavené na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou –** výživné, náhrada škody na zdraví, pracovněprávní pohledávky za poslední 3 roky – uspokojí se v plné výši kdykoli po rozhodnutí o úpadku

4) **vyložené pohledávky z uspokojení v ins. řízení**

- v rozvrhu se k nim nepřihlíží
- to neznamená, že zanikly – po skončení ins. řízení lze uplatnit běžnými pr. prostředky
- především pohledávky akcesorické povahy - úroky, úroky z prodlení, smluvní pokuty aj.
- pohledávky, které nebyly přihlášeny ve stanovených lhůtách
- mimosmluvní sankce (peněžitě tresty, pokuty, správní sankce – až na výjimky)

5) **pohledávky podřízené –** uspokojují se až po uspokojení všech ostatních pohledávek – např. podřízené dluhopisy.

- Pohledávky se uplatňují u insolvenčního soudu **přihláškou pohledávky** od zahájení řízení až do uplynutí lhůty pro podání přihlášek stanovené v rozhodnutí o úpadku – pozdě podané přihlášky jsou vyloučeny z uspokojení v konkursu
- nutno přihlásit každou pohledávku až na pohledávky za podstatou (a jim na roveň postavené) a na vyloučení z podstaty – tzn. i ty, které byly již přiznány pravomocným soudním rozhodnutím, ohledně nichž probíhá soudní řízení i pohledávky nesplacené nebo podmíněné – podání přihlášky má obdobné účinky jako žaloba, proto z stanoví zvl. náležitosti přihlášek
- Pohledávku je nutné vždy **vyčíslit v penězích** – přepočítána na českou měnu.
- přihláškou pohledávky není dotčeno její zajištění – věřitel se může domáhat plnění od těchto osob
- Insolvenční správce přihlášku pohledávky přezkoumá zejména podle přiložených dokladů a účetní evidence dlužníka a sestaví **seznam přihlášených pohledávek**. Účastníci do něj mohou nahlédnout. O přihlášených pohledávkách se koná před insolvenčním soudem **přezkumné řízení** – dlužník nebo insolvenční správce může popírat jejich pravost, výši, pořadí. (incidenční spory = mj. spory o pravost, výši nebo pořadí přihlášených pohledávek)
 - zápis je pak i exekučním titulem pro pohledávky, které v přezkumném řízení nebyly popřeny
 - věřitel popřené pohledávky má 30 dní od skončení přezkumného jednání na podání žaloby u ins. soudu proti správci na určení výše, pravosti nebo pořadí pohledávky – nepodá-li, považuje se pohledávka za zjištěnou
 - pokud ins. správce popře vykonatelnou pohledávku, musí sám u ins. soudu podat žalobu proti věřiteli – jinak se k popření nepřihlíží

Majetková podstata v insolvenčním řízení

majetková podstata = majetek určený k uspokojení dlužnických věřitelů

- jde o majetkový soubor, není samostatným právním subjektem
- vznikem majetkové podstaty nedochází k žádné změně ve vlastnických vztazích,
- je s ní oprávněn disponovat ins. správce (nikoliv jako zástupce úpadce či zástupce věřitelů)

- majetek podle ObchZ – souhrn věcí, práv a jiných penězi ocenitelných hodnot

Majetková podstata:

Do majetkové podstaty náleží:

- 1) podal-li insolvenční návrh dlužník
 - majetek, který dlužníkovi patřil ke dni zahájení insolvenčního řízení,
 - majetek, který dlužník nabyl v průběhu insolvenčního řízení,
- 2) podal-li návrh věřitel
 - majetek, který dlužníkovi patřil v době, kdy o insolvenční soud nařídil předběžné opatření,
 - majetek, který dlužníkovi patřil v době, kdy insolvenční soud vydal rozhodnutí o úpadku,
 - majetek, který dlužník nabyl v průběhu insolvenčního řízení.

Z majetkové podstaty je **vyloučen** :

- majetek, který nelze postihnout výkonem rozhodnutí nebo exekucí (majetek sloužící k podnikatelské činnosti však vždy náleží do majetkové podstaty, i kdyby byl jinak z exekuce vyloučen)
 - majetek, který lze užít jen určitým způsobem (např. dotace)
 - majetek, jehož se týká režim podle zvl. předpisů
 - následně mohou být vyloučeny i neprodejně věci či nedobytné pohledávky
- maj podstata se během řízení rozšiřuje či zužuje – je tedy proměnlivá co do rozsahu
 - rozšíření zejm úspěšným uplatněním nároků vůči 3. os, uplatněním neúčinnosti někt. PÚ, uplatněním nároků ze zajištěných pohledávek, příjem z pokračující úpadcovi podnikatel. činnosti
 - zúžení – některé věci jsou z maj podstaty vyloučeny (vyučovací žalobou), vypořádáním SJM, vynětí neprodejných věcí nebo neprodejných pohledávek

Obsahem majetkové podstaty jsou:

- peněžní prostředky,
- věci movité a nemovité,
- podnik,
- soubor věcí a věci hromadné,
- vkladní knížky, vkladní listy, jiné formy vkladů,
- akcie, směnky, šeky, jiné CP,
- obchodní podíl,
- průmyslová práva
- dlužníkovy peněžité i nepeněžité pohledávky,
- dlužníková mzda, plat, příjmy nahrazující odměnu za práci, ????
- i věci, kterými úpadce přímo nedisponuje, páč sou u třetích osob
- plnění z neúčinných úkonů
- další práva a jiné majetkové hodnoty, mají-li penězi ocenitelnou hodnotu.

Zjišťování majetkové podstaty

- zajišťuje insolvenční správce.
 - dlužník je povinen poskytnout mu všestrannou součinnost.
 - východiskem zjišťování majetkové podstaty je seznam majetku, který je dlužník (resp. osoby které za něj jednají) povinen předložit současně s insolvenčním návrhem, případně na základě rozhodnutí insolvenčního soudu.
 - insolvenční správce provede vlastní šetření, zda do majetkové podstaty nepatří i jiné věci, práva, pohledávky a majetkové hodnoty než ty, které dlužník uvedl v seznamu majetku.
 - dlužník musí umožnit insolvenčnímu správci vstup na všechna místa, kde má umístěn majetek náležející do majetkové podstaty.
 - Insolvenční soud může na návrh insolvenčního správce nebo věřitelského výboru předvolat dlužníka k výslechu a vyzvat jej k prohlášení o majetku.
- na základě tohoto seznamu a dalších šetření provede správce **soupis podstaty**
 - veškeré věci, práva a jiné hodnoty v něm podléhají zpeněžení (možnost podat excindační žalobu)
 - v rámci soupisu se provádí i ocenění (správcem či znalcem)
 - rozhodná cena je cena obvyklá a má jen orientační význam – výše zpeněžení se může odchylovat

- **nakládání s majetkovou podstatou** – řada oprávnění a povinností, zejm. PÚ týkající se majetku v podstatě, výkon práv společníka obch. spol. nebo člena družstva, rozhodování o provozních záležitostech, výkon práv a pov. zaměstnavatele, výkon průmyslových práv atd..
 - nakládá s ní subjekt, který k tomu má dispoziční oprávnění
 - do rozhodnutí o úpadku je to dlužník – ale je už v nich omezen
 - od rozhodnutí o úpadku :
 - u konkurzu plně ins. správce
 - u sanačních způsobů dlužník, avšak je v nich omezen, kontrolován
 - osoba mající disp. oprávnění k podstatě vykonává i její správu, tedy zejm. péče směřující k zabránění znehodnocení, k využití majetku v souladu s jeho určením atd..

Obecně k povinnostem dlužníka ve vztahu k majetkové podstatě

povinností dlužníka poskytnout insolvenčnímu správci, nebo předběžnému správci veškerou možnou součinnost při sestavování majetkové podstaty

Při sestavování seznamu majetku dlužníka bude insolvenční správce nebo předběžný správce vycházet ze seznamu majetku, který dlužník předloží v první fázi insolvenčního řízení soudu na jeho výzvu.

Prohlášení dlužníka o majetku

Insolvenční zákon zavádí nový institut prohlášení dlužníka o majetku.

Institut nepochybně inspirovaný právní úpravou výkonu rozhodnutí v občanském soudním řádu je spojen s nařízením výsledku, ke kterému insolvenční soud předvolá dlužníka a insolvenčního správce, který může takový soudní rok navrhnout. Povinností dlužníka je dostavit se k nařízenému výsledku a k podání prohlášení o majetku osobně.

Insolvenční zákon upravuje obsahové náležitosti prohlášení dlužníka o majetku. Nařízené soudní jednání může být zjednodušeno v případě, že dlužník k nařízenému výsledku přinese seznam svého majetku o kterém na místě prohlásí, že je správný a úplný. V takovém případě insolvenční soud dlužníkem předložený seznam prohlásí za součást protokolu o výsledku dlužníka

Návrh dlužníka na vynětí majetku z majetkové podstaty

Insolvenční zákon naproti úpravě v zákoně o konkursu a vyrovnání dává dlužníkovi možnost dosáhnout zákonem upraveným postupem vynětí věci z majetkové podstaty.

Dlužník musí průběžně sledovat stav majetkové podstaty. Její soupis bude uveřejněn v insolvenčním rejstříku a povinností správce je soupis pravidelně aktualizovat. Pokud dlužník dospěje k závěru, že insolvenční správce do soupisu zahrnul majetek, který z důvodů uvedených v § 207 a § 208 neměl být do tohoto soupisu uváděn, musí své námitky určitě a srozumitelně uplatnit u insolvenčního správce. Ve svém návrhu musí dlužník jasně specifikovat věc, právo, nebo jinou majetkovou hodnotu, která má být z majetkové podstaty vyloučena. Dlužník musí uvést konkrétní důvody, které vedou k podání jeho návrhu.

Povinností insolvenčního správce je dosáhnout odstranění případných vad návrhu dlužníka na vynětí věci z majetkové podstaty. Bude to správce, kdo bude dlužníka vyzývat k odstranění vad jeho návrhu a určovat lhůtu k provedení nápravy. Návrh, který bude řádný, nebo bude dlužníkem řádně doplněn, bude předložen k vyjádření věřitelskému výboru.

Konečné rozhodnutí o osudu návrhu dlužníka na vynětí věci, práva, nebo jiné majetkové hodnoty z majetkové podstaty je v rukou insolvenčního soudu.

Neplatnost a neúčinnost PÚ

- dva důsledky vadných PÚ, oba maj. sankční povahu
- instituty hmotného práva, upraveny v ObčZ
- neplatnost má obec. povahu – dochází k ní vždy, jsou-li splněny podmínky, zákon ji nemusí výslovně uvést jako sankci X neúčinnost má povahu zvláštní, jako sankce musí být v zákoně výslovně uvedena
- neúčinnost - § 42a ObčZ
 - PÚ zůstává v platnosti, ale nepůsobí vůči tomu, kdo jím byl zkrácen

- neplatnost způsobuje nulitu od samotného počátku (u absolutní N přímo ze zák, u relativní N na zákl uplatnění dotčenou osobou)
 - důsledkem je nutnost vrátit již poskytnuté plnění (resp i náhrada škody)
- v ins. řízení častější neúčinnost
- neplatnost zejm v případech, kdy dlužníkovi PÚ v rozporu s kogentními ustanoveními zákona, někdy lze i pro vady vůle a jejího projevu
 - v průběhu ins. řízení může neplatnost posuzovat výlučně ins. soud
 - spor o neplatnost je incidenčním sporem (ins. správce je vždy buď žalobcem či žalovaným), neplatnost může být posuzována i jako předběžná otázka
 - majetkový prospěch získaný dlužníkem neplatným PÚ je správce povinen vydat z majetkové podstaty
 - je-li PÚ zároveň neúčinný i neplatný, bude posuzován jako neplatný
- pro neúčinnost PÚ v ins. řízení nelze uplatnit obecnou úpravu v § 42a ObčZ – nevyžaduje se prokázání úmyslu dlužníka zkrátit věřitele a vědomí protistrany o tom, ale postačí když se prokáže v zákoně stanovená skutková podstata – úkon, kterým dlužník zkracuje možnost uspokojení věřitelů nebo zvýhodňuje některé věřitele na úkor ostatních
 - stanoveny i PÚ, které jsou přímo neúčinné – PÚ bez přiměřeného protiplnění, PÚ zvýhodňující, PÚ úmyslně zkracující
 - neúčinnost v ins. řízení nastává rozhodnutím ins. soudu o **odpůrčí žalobě**, kterou může podat jen ins. správce (do jednoho roku od doby, kdy nastaly účinky úpadku)
 - podat ji musí na základě rozhodnutí věřitelského výboru, jinak je to na něm
 - důsledky neúčinnosti – plnění z neúčinného PÚ je nutno vydat do maj. podstaty – povinny jsou osoby, které z takového úkonu měly nebo měly mít prospěch (někdy i dědici)

Konkurs, jeho účinky a průběh

- obecný likvidační způsob řešení úpadku
- jak podnikatel, tak nepodnikatel, jak PO, tak i FO (pouze někdo vyňat z působnosti)
- obecnost spočívá i v tom, že při nezdaru reorganizace nebo oddlužení nastoupí namísto nich
- podstatou je poměrné uspokojení zjištěných pohledávek z výnosu zpeněžení podstaty
- neuspokojené pohledávky nezanikají a mohou být vůči dlužníku vymáhány
- ins. řízení přechází v konkursní prohlášení konkursu (usnesením ins. soudu) – tím začíná konk. řízení a je s ním spojena většina všech účinků, které konk. vyvolává
 - jde o rozhodnutí, jakým bude úpadek řešen
 - vydáno současně s rozhodnutím o úpadku, pokud úpadek nelze řešit jinak, nebo je-li reorganizace nepřipustná nebo oddlužení nebylo navrženo
 - v ostatních případech s vydá samostatné usnesení o prohlášení konkursu, nebo bude-li neúspěšný některý ze sanačních způsobů

účinky prohlášení konkursu :

- nastávají zveřejněním usnesení o prohlášení konkursu v insolvenčním rejstříku (okamžikem zveřejnění, nikoliv dnem..)
 - účinky zásadním způsobem zasahují do existujících pr. vztahů, někdy je i přetvářejí nezávisle na vůli jejich subj.
 - postihují nejen dlužníka a věřitele, ale často i 3. osoby
- 1) vedle konkursu nemůže existovat řízení, které by mu konkurovalo (přerušuje se likvidace PO, končí nucená správa)
 - 2) dlužník ztrácí právo disponovat majetkem v majetkové podstatě (to přechází na ins. správce)
 - nemůže ohledně tohoto majetku uzavírat sml, činit jednostr. PÚ – nuda proprietas, dokud nebude zpeněžen :-)
 - dlužník tím však neztrácí svou subjektivitu ani způs k PÚ (je-li dlužník PO, může prohlášení konkursu způsobit její zrušení, to však ještě není ztrátou subjektivity – to až výmazem z OR)
 - 3) věřitelé ztrácejí možnost individuálního postupu při uplatňování a vymáhání pohledávek
 - 4) všechna řízení (soud., správní i jiná) týkající se majetku patřícího do maj podstaty se přerušují přímo ze zákona
 - všechny proces. úkony po přerušování nemají relevanci
 - nepřerušuje se však řízení trestní – nelze v něm pouze rozhodnout o náhradě šk, o výživném nezletilých a řízení exekuční – to však nelze provést
 - 5) ke dni prohlášení konkursu jsou předčasně splatné dlužníkovi pohledávky a závazky

- aby se mohli konkursu účastnit i věřitelé dosud nesplatných pohledávek, stejně tak aby byl do maj podstaty zahrnut veškerý majetek
 - problematice vůči 3. osobám – musí plnit okamžitě závazky, u nichž počítali s dlouhou dobou splatnosti – proto taky zvl. úprava pro banky a pojišťovny
- 6) zásah do hmotněprávních vztahů
- zanikají některé jednostr. PÚ (plné moci, prokura, úkony směřující k uzavření sml)
 - na majetek v maj podstatě po prohlášení konkursu není již možné započtení
 - prohlášením konkursu zaniká SJM
 - dále je důvodem pro podání výpovědi z nájemní sml (ať už je dlužník nájemcem či pronajímatelem)
 - je-li konk prohlášen na společníka obch spol, jeho účast se zrušuje a tzv vypořádací podíl spadá do maj podstaty

oproti tomu

- 1) prohl konk nemá vliv na běh promlčecích a prekluzivních lhůt
 - k jejich stavení dochází až podáním přihlášky nebo jiným přípustným uplatněním pohledávky
- 2) nezaniká provoz dlužníkovy podniku
 - podnikem soubor hmotných, osobních i nehmotných složek podnikání, které náleží dlužníku
 - k ukončení provozu je třeba až následného rozhodnutí soudu
 - též na trvání pracovních poměrů úpadcových zaměstnanců nemá prohl konk vliv

průběh konkursního řízení :

- po prohlášení konkursu se řízení dosti diferencuje, vliv má především skladba a rozsah maj podstaty, rozsah zadlužení a počet věřitelů
- obecný sled úkonů:
 - po prohlášení konk vyvíjí aktivitu zejm konk správce (popř naváže na činnost předběžného správce)
 - tyto navazující úkony má správce provést neprodleně, zejm musí :
 - sestavit seznam přihlášených pohledávek, který průběžně doplňuje
 - sestavení soupisu majetkové podstaty
 - sestaví mezitimní účetní uzávěrku (u dl vedoucích účetnictví)
 - po schůzi věřitelů zpracuje zprávu o hosp. situaci dl - je podkladem pro rozhodování o dalším postupu
 - **schůze věřitelů**
 - termín a místo konání určí soud již v usnesení o úpadku (nejpozději do 2 měs. od usnesení o úpadku)
 - **navazuje na přezkumné jednání**
 - tato první schůze posoudí všechny relevantní otázky týkající se dalšího řízení
 - zde je již znám okruh věřitelů (až na sporné případy řešené v incidenčních řízeních)
 - pokračuje se postupným **zpeněžováním maj podstaty** - podkladem je zápis do soupisu majetkové podstaty
 - **zpeněžení** trojím způsobem :
 - o způs. rozhoduje ins. správce (k prodeji mimo dražbu potřebuje souhlas věřitel. výboru)
 - 1) veřejná dražba (z o veř. dražbách)
 - probíhá dle zák. č. 26/2000 Sb. o veřejných dražbách
 - 2) prodejem movitých věcí a nemovitostí dle o.s.ř.
 - příslušným k provedení je příslušný okresní soud dle OSŘ (nikoli ins soud)
 - 3) prodejem mimo dražbu
 - tj. na základě kupní smlouvy mezi správcem a nabyvatelem
 - není vyloučen ani prodej za nižší než odhadní cenu
 - zvláštní úprava pro zpeněžení dlužníkovy podniku
 - jen se souhlasem soudu a věřitelského výboru
 - provádí se jen smluvně a to jedinou smlouvou
 - přiměřeně se použije ObchZ (pro tu sml) , ale na nabyvatele nepřecházejí dlužníkovy závazky s výjimkou pracovníprávních
 - podobně lze zpeněžit i celou majetkovou podstatu nebo část dlužníkovy podniku
 - **z výtěžku, který byl zpeněžením dosažen**, kryje správce pohledávky za podstatou a pohledávky postavené jim na roveň
 - zjištění věřitelé mají právo, aby jejich pohledávka byla uspokojena z výtěžku zpeněžení věci

nebo jiné hodnoty, kterou byla jejich pohledávka zajištěna; při větším počtu se uspokojí v pořadí, v jakém vznikl právní důvod zajištění

- v závěru zpeněžení předloží správce soudu **konečnou zprávu** společně s vyúčtováním své odměny a výdajů, k jejímuž projednání soud nařídí jednání; soud tuto zprávu buď přijme, nařídí její doplnění či změnu, nebo ji přijmout odmítne
- podle výsledků projednání konečné zprávy se provádí tzv. **rozvrh**, tj. určení výše, do níž má být pohledávka každého dlužníka věřitele uspokojena, před tím je však nutno ještě uspokojit pohledávky, které se uspokojují kdykoli během řízení;
 - návrh rozvrhového usnesení zpracuje správce a soud o něm rozhodne; rozvrhové usnesení plní správce

Zrušení konkursu

- konkurs **končí usnesením o jeho zrušení** - účinky nastávají až PM (což je výjimka, neboť usnesení je pravidelně vykonatelné bez ohledu na PM)
 - lze zásadně vydat i bez návrhu, pouze zrušení na základě souhlasu věřitelů a správce lze vyslovit jen na návrh dlužníka
- konkurs lze zrušit jen ze **zákonem stanovených důvodů** (§ 380 IZ)
 - konkurz splnil svůj účel - na základě zprávy správce o splnění rozvrhového usnesení
 - v ostatních případech dojde ke zrušení konkursu, aniž by bylo řízení o něm bylo završeno, např.
 - pokud není úpadek osvědčen
 - není-li přihlášen žádný věřitel
 - nebo zjištění o nedostatečnosti dlužníka majetku
 - při konsensu věřitelů a správce (prokazován listinou s úředně ověřenými podpisy)
 - v případě smrti dlužníka, kdy je věc převedena k soudu, který projednává dědické řízení
- **zrušením konkursu zanikají účinky jeho prohlášení**, dlužník opět může disponovat svým (zbývajícím) majetkem, pokud je PO, jednájí za něj opět statutární orgány či likvidátor
 - subjektivita dlužníků, kteří jsou PO, zrušením konkursu nezanká, ale zrušení konkursu pro nedostatek majetku je podkladem pro výmaz z obchodního rejstříku
- **pohledávky v konkurzu neuspokojené**, resp. jejich neuspokojené části nezankají a věřitelé je mohou opět samostatně vymáhat, přičemž seznam pohledávek v protokolu o přezkumném řízení je na 10 let exekučním titulem (s výjimkou pohledávek, které dlužník popřel)
 - pokud však dojde k zániku dlužníka PO bez právního nástupce, zanikají i tyto pohledávky
- **funkce insolvenčního správce nezanká zrušením konkursu** (i když ztrácí svá dispoziční oprávnění), zákon mu totiž ukládá ještě další činnosti evidenční či pořádkové povahy, po jejichž splnění jej soud funkce zprostí

Nepatrný konkurs

- zvláštní likvidační řešení, ve vztahu ke konkurzu jde o **zvláštní úpravu**
- **může se týkat jen stanovených případů**, tedy 1.) FO, které nejsou podnikateli, anebo 2.) na podnikatele, jejichž obrat za účetní období nepřesahuje 2 mil. Kč a nemají více než 50 věřitelů
- o nepatrném konkursu musí soud vydat zvláštní rozhodnutí
- **odchyly od postupu v obecném konkursu** jsou v zákoně uvedeny jen příkladmo, soud může v konkrétní věci v určitých mezích stanovit odchyly další
 - místo věřitelského výboru je ustanoven jen zástupce věřitelů
 - k dohodě o vypořádání SJM není potřeba souhlasu soudu a věřitelského orgánu
 - s přezkumným jednáním lze ke společnému projednání spojit i některé další záležitosti
 - k projednávání závěrečné zprávy správce není potřeba nařizovat jednání

Úpadek finančních institucí

- finanční instituce jsou vyřaty z působnosti IZ po dobu, po níž jsou nositeli licence nebo povolení podle zvláštního předpisu; pokud však finanční instituce ztratí licenci, může být jejich úpadek řešen likvidačně - tento postup však má řadu specifik
- specifika jsou upravena ve IV. hlavě IZ, a to ve formě **zvláštností a odchylek od standardního průběhu konkursu**
- finanční instituce, jichž se zvláštní úprava týká, lze **rozdělit do dvou skupin**
 - banky, spořitelny a úvěrní družstva a instituce elektronických peněz (§ 367/1 IZ)
 - pojišťovny a zajišťovny (§ 379/1 IZ)
 - do obou skupin patří i pobočky finančních institucí jiných států EU působících v tuzemsku
- **důvody zvláštní úpravy** spočívají v ochraně jejich klientů, aby byl pokud možno eliminován dopad úpadku instituce na vklady a pojištění klientů a byly zachovány poskytnuté úvěry; navíc má

řada fin. institucí až miliony klientů a jejich úpadek by mohl mít závažné makroekonomické důsledky; vedení takového řízení by bylo organizačně a procesně téměř vyloučeno

- hlavní odchylky od obecné úpravy spočívají v následujícím
 - insolvenční návrh jsou oprávněny podat pouze orgány, které nad uvedenými institucemi vykonávají dohled a v důsledku toho udělují a odnímají licenci nebo povolení k činnosti
 - Iř zásadně nemá vliv na většinu práv věřitelů a třetích osob k majetku dlužníka včetně toho, že nedochází k okamžité splatnosti
 - informační povinnost ins. soudu o rozhodnutí o úpadku a prohlášení konkursu, jakož i o dalším průběhu řízení, je rozšířena na úkor ochrany údajů (např. bankovního tajemství)
 - veškeré pohledávky věřitelů zanesené v účetnictví dlužníka se bez dalšího považují za přihlášené
 - ins. správce vykonává svou funkci zásadně i na území jiných členských států EU; je však oprávněn si sám zvolit osobu, která by jej na území jiného členského státu zastupovala

Reorganizace

- jeden ze sanačních způsobů řešení úpadku
- týká se **dlužníka podniku** (popř. i jeho dalšího majetku)
- **provoz podniku je zachován, ale podroben různým sankčním opatřením, která schválil soud a jejichž provádění je průběžně kontrolováno**
- **dlužník musí být podnikatelem** (u některých není přípustná – PO v likvidaci, obchodník s CP..)
- je jedno, zda je dlužník PO nebo FO
- je určena pouze **pro střední a větší podnikatele – požadavek, aby roční obrat podnikatele za poslední účetní období musí přesáhnout 100 mil Kč nebo musí zaměstnávat alespoň 100 zaměstnanců**
 - to se nevyžaduje, pokud dlužník předloží soudu reorganizační plán schválený polovinou zajištěných a polovinou nezajištěných věřitelů (hlasují podle výše pohledávek)

2 podoby reorganizace

a) dlouhodobá

- základní forma
- spočívá v postupném a poměrném uspokojování dlužníkůvých pohledávek z provozu jeho podniku při realizaci schválených sanačních opatření

b) krátkodobá

- jednorázová opatření a jejich realizace směřující k restrukturalizaci podniku nebo poskytující kapitálové přínosy
- např. prodej podniku, vydání části aktiv věřitelům, fúze, vydání CP...
- projednání reorganizace je součástí ins. řízení
- může k ní dojít, jen **je-li navržena** – navrhnout může **dlužník a přihlášený věřitel**
 - do 10 dnů před 1. schůzí věřitelů
 - podává-li návrh přihlášený věřitel, musí jej následně schválit schůze věřitelů
 - zák. stanoví náležitosti..
- soud **zamítne návrh** na povolení reorganizace, lze-li předpokládat, že je jím sledován nepoctivý záměr, též pro procesní nedostatky
- soud odmítne pro formální nedostatky
- soud vezme na vědomí zpětvzetí návrhu
- platí, že není-li reorganizace povolena, pokračuje ins. řízení projednáním konkursu
- **O povolení reorganizace** soud rozhodne do 3 měsíců od rozhodnutí o úpadku, avšak až po schůzi věřitelů
 - pak je dlužník dlužníkem s dispozičními oprávněními, zásadní úkony však může činit jen se souhlasem věřitelského výboru
 - rozhodnutím s jsou disp. oprávnění omezena či zakázána, je-li pochybnost o poctivosti dl. jednání
 - ins. správce vykonává nad činností dl. dohled, jeho rozhodnutí nahrazují rozhodnutí valné hromady (popř. členské schůze)
- reorganizace se účastní přihlášení věřitelé, věřitelé za podstatou (a věřitelé jim na roveň postavení), společníci a členové dlužníka (výše jejich pohledávky se považuje za nulovou)

- **věřitelé se rozdělují do skupin** (význam pro hlasování a uspokojení)
 - stanovení skupin je součástí reorganizačního plánu
 - samostatnou skupinu tvoří každý zajištěný věřitel
 - samostatnou skupinu tvoří společníci a členové dlužníka a další věřitelé pohledávek nedotčených reorganizačním plánem
 - každá další skupina vytvářena tak, aby sdružovala věřitele v obdobném postavení
- **reorganizační plán**
 - **základním dokumentem pro provádění reorganizace**
 - obsahuje způsob reorganizace, rozdělení věřitelů do skupin, rozsah uspokojení věřitelů, sanační opatření atd...
 - na jeho zpracování a předložení má vždy přednost dlužník – jiné osoby, pokud se tohoto práva vzdal nebo zaniklo rozhodnutím soudu
 - předkladatel musí předložit stanovené doklady a zpracovat o něm zprávu, která je podkladem pro jeho projednání
 - **projednává se na schůzi věřitelů**
 - je přijat, pokud pro něj hlasovaly všechny skupiny věřitelů (v rámci skupin nadpoloviční většina podle výše pohledávek, nedotčení věřitelé – automaticky pro)
 - musí být schválen rozhodnutím soudu – s sleduje jeho soulad se zákonem, některá věcná hlediska a přijetí plánu věřiteli
 - PM rozhodnutí o schválení reorg. plánu se plán stává účinným nejen vůči účastníkům řízení, ale i vůči 3. osobám jím dotčeným
 - účinností se plně obnovují disp. oprávnění dlužníka, funkce valné hromady a upravují se zakladatelské dokumenty podle reorg. plánu
 - zanikají práva všech věřitelů vůči dlužníku jakož i práva 3 osob k majetku v majetkové podstatě – platí pouze režim reorg. plánu
 - dohled nad činností dlužníka vykonává ins. správce a výbor věřitelů
 - od účinnosti lze vůči dl nařídit a provést výkon rozhodnutí/exekuci
 - v průběhu jeho provádění může předkladatel navrhnout jeho změnu
- reorganizace **končí splněním reorganizačního plánu** – soud o tom vydá zvl. **rozhodnutí**
- soud může předčasně **zrušit rozhodnutí o schválení reorg. pl.**, zjistí-li že při jeho schvalování došlo k závažným pochybením (trestná činnost, podvodné jednání, poskytnutí jednostranných výhod)
- s může rozhodnout i o **přeměně reorganizace v konkurs**

Oddlužení

= **zvláštní sanační způsob řešení úpadku určený výlučně pro dlužníky, kteří nejsou podnikateli** (jak FO, tak PO)

- určeno výlučně pro NEPODNIKATELE (jak PO, tak FO)
- u FO nepodnikatelů - takové úpadky označovány jako „spotřebitelské úpadky“, specifické v :
 - jsou-li řešeny konkursem, stávají se urč. sociálním problémem spočívajícím v celoživotním zadlužení dlužníka
 - majetková podstata dlužníků bývá velmi malá
 - oproti tomu takoví dlužníci mají většinou pravidelný příjem (zaměstnání)
- cílem je zmírnit negativní působení úpadku na budoucí život dlužníka a využít při tom majetkové zdroje které má k dispozici

Vázáno na následující **podmínky** (pokud by nebyly splněny, byl by úpadek řešen konkursem)

NÁVRH, aby úpadek byl řešen oddlužením

- o podává dlužník spolu s insolvenčním návrhem. Pokud ins. návrh podává jiná osoba, má dlužník možnost dodat návrh na oddlužení do 30ti dnů.
- o má zák. stanovené náležitosti + přílohy - nedostatky lze napravit na zákl. výzvy soudu
- o obsahuje i prohlášení osob ochotných být spoludlužníky či ručiteli

ROZHODNUTÍ

- 1) odmítne pro vady, které se nepovedlo zhojit
- 2) vezme na vědomí zpětvzetí návrhu
- 3) zamítne (důvody - § 395)
 - ad 1), 2), 3) - soud rozhodne, že úpadek bude řešen konkursem

4) rozhodne o povolení oddlužení

2 ZPŮSOBY ODDLUŽENÍ:

A) **zpeněžení majetkové podstaty** (obdobně jako v konkursu)

B) **5 let plnit** nezajištěným věřitelům zabavitelné části příjmu v poměru určeném soudem. Zajištění věřitelé se uspokojují z výtěžku svých zajištění.

- O tom, který způsob bude zvolen, hlasují věřitelé kvalifikovanou většinou. Na základě výsledku hlasování, soud schválí způsob oddlužení (může i neschválit - pak konkurs)

ÚČINKY:

- Dlužník nabývá zpět s některými omezeními dispoziční oprávnění.
- Nedisponuje s majetkem, který má být zpeněžen, ani s majetkem, který slouží k zajištění. Rovněž výkon rozhodnutí nebo exekuce nemají vliv na dlužníkovu povinnost plnit
- Jestliže dlužník řádně a včas splnil povinnosti vyplývající z oddlužení, **soud jej svým rozhodnutím osvobodí od placení neuspokojených částí pohledávek** zahrnutých do oddlužení. Toto osvobození je možno následně odejmout, vyjdou-li dodatečně najevo skutečnosti o podvodných jednáních nebo poskytování jednostranných výhod.